

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра підприємництва і торгівлі

С.В. Волошина

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Кривий Ріг
2017

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра підприємництва і торгівлі

С.В. Волошина

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Затверджено на засіданні
кафедри підприємництва і торгівлі
Протокол № 13
від 24 лютого 2017 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол № 6
від 28 березня 2017 р.

Кривий Ріг
2017

УДК 33 : 339.17 (072)
ББК 65.42 я 73
В 68

Рецензенти:

С.О. Єрмак, кандидат економічних наук, доцент
О.В. Неізнана, кандидат економічних наук, доцент

Волошина, С.В.

В 68 Економіка торговельного підприємства [Текст] : метод. вказ. до вивч. дисц. для студентів ступеня «бакалавр» / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, Каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 89 с.

Методичні вказівки покликані допомогти студентам усіх форм навчання ступеня «бакалавр» організувати вивчення дисципліни «Економіка торговельного підприємства» завдяки інформації щодо змісту модулів та тем дисципліни, планів семінарських (практичних) занять, завдань для самостійного вивчення та розподілу балів за видами робіт з метою поточного оцінювання знань, наданому переліку рекомендованої основної та допоміжної літератури й інформаційних ресурсів.

ББК 65.42 я 73

© Волошина С.В., 2017
© Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2017

ЗМІСТ

ВСТУП	5
ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	6
ЧАСТИНА 2. ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	17
Змістовий модуль 1. Торгівля як галузь національної економіки.....	18
Змістовий модуль 2. Продукція і товарооборот торговельного підприємства.....	27
Змістовий модуль 3. Витрати та результати діяльності торговельного підприємства.....	33
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	40
Змістовий модуль 1. Торгівля як галузь національної економіки.....	41
Змістовий модуль 2. Продукція і товарооборот торговельного підприємства.....	62
Змістовий модуль 3. Витрати та результати діяльності торговельного підприємства.....	75
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	87

ВСТУП

Дисципліна «Економіка торговельного підприємства» відноситься до обов'язкових дисциплін циклу професійної підготовки бакалаврів.

Для вивчення дисципліни «Економіка торговельного підприємства» потрібні знання дисциплін циклу загальної і професійної підготовки, зокрема таких як: політекономія, вища математика, статистика, мікроекономіка, економіка підприємства, підприємництво і бізнес-культура, менеджмент, маркетинг, фінанси, гроші та кредит, управління персоналом тощо.

Метою вивчення дисципліни є формування системи теоретичних знань щодо особливостей економічної поведінки торговельного підприємства і практичних навичок з оцінювання його економічних ресурсів, результатів та ефективності діяльності.

Предмет дисципліни: конкретні форми виявлення дії економічних законів і закономірностей розвитку суспільного виробництва в господарській діяльності торговельного підприємства.

Завдання:

- формування знань щодо сутності ринку товарів і послуг, ролі і значення торгівлі в національній економіці, особливостей формування економічних ресурсів торговельного підприємства;

- оволодіння методичними підходами до оцінювання економічних ресурсів торговельного підприємства, його результатів, витрат та ефективності діяльності;

- опанування особливостями формування товарообороту підприємств оптової і роздрібною торгівлі та ресторанного господарства;

- набуття вмінь оцінювання економічних ресурсів торговельного підприємства, його результатів, витрат та ефективності діяльності;

- формування навичок визначення шляхів підвищення ефективності діяльності торговельного підприємства.

Загалом на підставі глибокого вивчення теоретичного матеріалу з дисципліни та аналізу конкретних практичних вправ і ситуацій студенти повинні навчитися творчо обмірковувати місце торгівлі в системі національної економіки, реалізацію її основних функцій й умови забезпечення ефективної діяльності торговельних підприємств.

Метою підготовки методичних вказівок є допомога студентам в освоєнні програмного матеріалу цієї професійної дисципліни при виконанні усіх видів навчальних робіт.

ЧАСТИНА 1.
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова / Вибіркова	обов'язкова
Семестр	6
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	3
Лекції, годин	30
Практичні / семінарські, годин	45
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	75
Тижневих годин для денної форми навчання:	10
аудиторних	5
самостійної роботи студента	5
Вид контролю	екзамен

2. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	сам. робота
1	2	3	4	5	6
Модуль-1					
Змістовий модуль 1: Торгівля як галузь національної економіки					
Тема 1. Ринок товарів і послуг та його оцінювання	14	2	4	-	8
Тема 2. Роль і значення торгівлі в національній економіці	16	4	4	-	8
Тема 3. Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка	18	4	6	-	8
Теми 1-3. Модульний контроль 1 (МКР №1)	4	-	2	-	2
Разом за змістовим модулем 1	52	10	16	-	26
Змістовий модуль 2: Продукція і товарооборот торговельного підприємства					
Тема 4. Роздрібний товарооборот	15	4	4	-	7
Тема 5. Оптовий товарооборот	14	3	4	-	7
Тема 6. Продукція і товарооборот підприємств ресторанного господарства	14	3	4	-	7

1	2	3	4	5	6
Теми 4-6. Модульний контроль 2 (МКР №2)	4	-	2	-	2
Разом за змістовим модулем 2	47	10	14	-	23
Змістовий модуль 3: Витрати та результати діяльності торговельного підприємства					
Тема 7. Витрати обігу торговельного підприємства	16	4	4	-	8
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства	16	4	4	-	8
Тема 9. Ефективність діяльності торговельного підприємства	14	2	4	-	8
Теми 7-9. Модульний контроль 3 (МКР №3)	5	-	3	-	2
Разом за змістовим модулем 3	51	10	15	-	26
Усього годин	150	30	45	-	75

3. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського (практичного) заняття	Кількість годин
1	2	3
1	Семінар – розгорнута бесіда Ринок товарів і послуг та його оцінювання	2
2	Практичне заняття Ринок товарів і послуг та його оцінювання	2
3	Семінар запитань і відповідей Роль і значення торгівлі в національній економіці	2
4	Семінар – розгорнута бесіда Роль і значення торгівлі в національній економіці	2
5	Практичне заняття Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка	2
6	Практичне заняття Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка	2
7	Практичне заняття Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка	2
8	Практичне заняття Модульна контрольна робота №1	2
9	Семінар – розгорнута бесіда Роздрібний товарооборот	2

1	2	3
10	Практичне заняття Роздрібний товарооборот	2
11	Семінар – розгорнута бесіда Оптовий товарооборот	2
12	Практичне заняття Оптовий товарооборот	2
13	Семінар – розгорнута бесіда Продукція і товарооборот підприємств ресторанного господарства	2
14	Практичне заняття Продукція і товарообіг підприємств ресторанного господарства	2
15	Практичне заняття Модульна контрольна робота №2	2
16	Семінар – розгорнута бесіда Витрати обігу торговельного підприємства	2
17	Практичне заняття Витрати обігу торговельного підприємства	2
18	Семінар – розгорнута бесіда Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства	2
19	Практичне заняття Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства	2
20	Семінар – розгорнута бесіда Ефективність діяльності торговельного підприємства	2
21	Практичне заняття Ефективність діяльності торговельного підприємства	2
22	Практичне заняття Модульна контрольна робота №3	3

4. Індивідуальні завдання

1. Підготовка оглядів навчальної і періодичної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Добір та обробка статистичної інформації, підготовка аналітичних довідок.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

5. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
1	2	3	4
Модуль 1			
Змістовий модуль 1: Торгівля як галузь національної економіки			
Тема 1. Ринок товарів і послуг та його оцінювання	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: споживчий ринок: сутність, функції, види, фактори розвитку; показники оцінки стану і розвитку споживчого ринку; формування попиту і пропозиції на споживчому ринку; основні тенденції розвитку споживчого ринку в Україні. Джерела [1-5; 9-11]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань функціонування ринку товарів і послуг. 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Тема 2. Роль і значення торгівлі в національній економіці	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: особливості функціонування торгівлі та її роль у національній економіці; поняття, ознаки і функції торговельного підприємства; характеристика, роль і функції оптової торгівлі; характеристика, роль і функції роздрібної торгівлі; характеристика, роль і функції ресторанного господарства; сучасні тенденції розвитку торгівлі в Україні; перспективи розвитку торгівлі в Україні. Джерела [1-6; 8-10]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань ролі торгівлі. 4. Підготовка доповіді з питань особливостей окремих видів торгівлі. 5. Підготовка аналітичних довідок №№1,2	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, презентація аналітичних довідок
Тема 3. Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: ресурсний потенціал торговельного підприємства; особливості формування та оцінки ефективності використання основних засобів торговельного підприємства; особливості формування та оцінки ефективності використання персоналу торговельного	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач

1	2	3	4
		<p>підприємства та його стимулювання; особливості формування та оцінки ефективності використання оборотних активів торговельного підприємства. Джерела [1-4; 8-10]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування та використання економічних ресурсів торговельного підприємства. 4. Домашнє розв'язання задач.</p>	
Теми 1-3. Модульна контрольна робота №1	2	1. Підготовка до МКР №1.	МКР №1
Разом змістовий модуль 1	26		
Змістовий модуль 2: Продукція і товарооборот торговельного підприємства			
Тема 4. Роздрібний товарооборот	7	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: роздрібний товарооборот: поняття, форми, фактори розвитку і показники, що його визначають; асортиментна політика підприємства роздрібно торгівлі і методичні основи формування асортименту товарів; характеристика товарних запасів і основні етапи їх формування; управління товарним забезпеченням роздрібно товарообороту; межі доцільної діяльності роздрібних торговельних підприємств. Джерела [1-4; 9-11; 15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань роздрібно товарообороту. 4. Домашнє розв'язання задач. 5. Підготовка аналітичної довідки №3.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач, презентація аналітичної довідки
Тема 5. Оптовий товарооборот	7	<p>1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: товарооборот оптової торгівлі, його сутність, види, економічна характеристика; зміст та основні етапи проведення аналізу оптового товарообороту; особливості визначення товарообороту овоче-, фрукто-, картоплексовищ; товарне забезпечення оптового товарообороту, його характеристика і методика аналізу. Джерела [1-5; 7-9; 20]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань оптового товарообороту.</p>	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач, презентація аналітичної довідки

1	2	3	4
		4. Домашнє розв'язання задач. 5. Підготовка аналітичної довідки №4.	
Тема 6. Продукція і товарооборот підприємств ресторанного господарства	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: продукція і види товарообороту закладів (підприємств) ресторанного господарства; аналіз і планування обсягу і структури товарообороту закладів (підприємств) ресторанного господарства; виробнича програма закладу ресторанного господарства та методи її розрахунку; виробнича потужність закладу (підприємства) ресторанного господарства і фактори, які її визначають; розрахунок потреби у сировині закладу (підприємства) ресторанного господарства. Джерела [1-4; 16; 19]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань товарообороту підприємств ресторанного господарства. 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Тема 4-6. Модульна контрольна робота №2	2	1. Підготовка до МКР №2.	МКР №2
Разом змістовий модуль 2	23		
Змістовий модуль 3: Витрати та результати діяльності торговельного підприємства			
Тема 7. Витрати обігу торговельного підприємства	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: поняття і класифікація витрат обігу торговельного підприємства; показники, які характеризують витрати обігу; зміст і послідовність аналізу витрат обігу торговельних підприємств; фактори зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, які впливають на суму і рівень витрат обігу. Джерела [1-4; 9-11; 12; 14]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань формування витрат торговельного підприємства. 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач

1	2	3	4
Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: доходи торговельного підприємства; прибуток торговельного підприємства; аналіз доходів і прибутку торговельного підприємства. Джерела [1-5; 12; 13; 17; 18]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань фінансово-економічних результатів торговельного підприємства. 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Тема 9. Ефективність діяльності торговельного підприємства	8	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основні поняття економічної ефективності: результат, ефект, ефективність; показники ефективності господарської і комерційної діяльності торговельних підприємств; соціальна ефективність, її характеристика і методика оцінки; інтегральна оцінка ефективності діяльності торгового підприємства. Джерела [1-4; 8-11; 18]. 2. Самотестування. 3. Підготовка доповіді з питань ефективності діяльності торговельного підприємства. 4. Домашнє розв'язання задач.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач
Теми 7-9. Модульна контрольна робота №3	2	1. Підготовка до МКР №3.	МКР №3
Разом змістовий модуль 3	26		
Разом	75		

6. Результати навчання

1.	Знання сутності ринку товарів і послуг, ролі і значення торгівлі в національній економіці, особливостей формування економічних ресурсів торговельного підприємства
2.	Розуміння особливостей формування товарообороту підприємств оптової і роздрібною торгівлі та ресторанного господарства
3.	Розуміння методичних підходів до оцінювання економічних ресурсів торговельного підприємства, його результатів, витрат та ефективності діяльності
4.	Уміння оцінювати економічні ресурси торговельного підприємства, його результати, витрати та ефективність діяльності
5.	Уміння визначати шляхи підвищення ефективності діяльності торговельного підприємства

7. Форми навчання

Лекції, семінарські (практичні) заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, аналітичних довідок).

8. Методи оцінювання

Поточне оцінювання на семінарських (практичних) заняттях, усні презентації, контрольні модульні роботи, екзамен.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента в результаті опанування дисципліною «Економіка торговельного підприємства» з формою контролю знань – екзамен, здійснюється наступним чином:

- протягом семестру (50 балів);
- при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання протягом семестру

№ теми семінарського (практичного) заняття	Вид роботи / бали					
	Тестові завдання (у складі ПМК)	Задачі, завдання, кейси тощо	Обговорення теоретичних питань теми	Індивідуальне завдання	ПМК	Сума балів
Модуль 1						
Змістовий модуль 1						
Тема 1	+	2	2			4
Тема 2	+		3			3
Тема 3	+	4		2		6
Теми 1-3	+				5	5
Разом змістовий модуль 1	+	6	5	2	5	18
Змістовий модуль 2						
Тема 4	+	2	1	1		4
Тема 5	+	2	1	1		4
Тема 6	+	2	2			4
Теми 4-6	+				5	5
Разом змістовий модуль 2	+	6	4	2	5	17
Змістовий модуль 3						
Тема 7	+	2	2			4
Тема 8	+	2	1			3
Тема 9	+	2	1			3
Теми 7-9	+				5	5
Разом змістовий модуль 3	+	6	4		5	15
Разом модуль 1	+	18	13	4	15	50

Оцінювання студентів при проведенні екзамену з використанням комп'ютерної програми «TestXPro»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

- 1) 0-40 балів - теоретична частина (тестування);
- 2) 0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин підсумовуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі підрахунку кількості правильних відповідей. Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або підсумовування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання **практичної частини** (одне розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини	
Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Оцінювання студентів при проведенні екзамену без використання комп'ютерної програми «TestXPro»

Оцінка на підсумковому контролі складається з двох елементів:

- 1) 0-40 балів - теоретична частина (тестування);
- 2) 0-10 балів – практична частина (розрахункове завдання).

Набрані бали за виконання теоретичної та практичної частин підсумовуються. Сума складає загальну кількість балів, отриманих за екзамен.

Теоретична частина екзамену включає тестові завдання (40 тестових завдань).

Оцінювання тестових завдань (40 тестових завдань по 1 балу) проводиться на основі інформації, яку надає комп'ютер за результатами тестування (кількість правильних відповідей). Правильна відповідь на одне тестове завдання оцінюється в один бал.

Загальне оцінювання теоретичної частини екзамену відбувається шляхом підбиття підсумку або підсумовування балів, які набрали студенти під час тестування.

Оцінювання результатів виконання **практичної частини** (одне розрахункове завдання на 10 балів) здійснюється відповідно до шкали оцінювання практичної частини.

Шкала оцінювання практичної частини	
Сума балів	Критерії оцінювання
10	Завдання виконано у повному обсязі, відповідь обґрунтована, висновки і пропозиції аргументовані, розрахунки правильні, оформлення відповідає вимогам
7	Завдання виконано у повному обсязі, але допущено незначні неточності в розрахунках або оформленні, прийняті рішення недостатньо аргументовані
4	Завдання виконано не менше ніж на 70% при правильному оформленні або не менше ніж на 80%, якщо допущені незначні помилки в розрахунках чи оформленні
0-3	Завдання виконано менше ніж на 70%, допущені помилки в розрахунках чи оформленні, прийняте рішення не аргументовано

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Шкала оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

10. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки до вивчення дисципліни.
3. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

ЧАСТИНА 2.
ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ / ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТОРГІВЛЯ ЯК ГАЛУЗЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Тема 1. Ринок товарів і послуг та його оцінювання

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Споживчий ринок: сутність, функції, види, фактори розвитку
2. Показники оцінки стану і розвитку споживчого ринку
3. Формування попиту і пропозиції на споживчому ринку
4. Основні тенденції розвитку споживчого ринку в Україні

2. Заслуховування доповідей з питань функціонування ринку товарів і послуг, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Індивідуальне тестування.

Практичне заняття

План заняття:

1. Виконання практичних завдань:

Задача 1. Визначте купівельні фонди населення міста, якщо грошові доходи мешканців становлять 250,6 млн. грн., оплата ними послуг – 18% від грошових доходів, обов'язкові платежі – 13,7 млн. грн., збереження за вкладками – 25,2 млн. грн.

Задача 2. Купівельні фонди населення області у звітному році становили 405,3 млн. грн. У плановому році очікується їх зростання на 12%; обсяг дрібного опту становитиме 20,4 млн. грн; інорайоний попит – 7,3 млн. грн. Розрахуйте місткість ринку зони діяльності торговельного підприємства у плановому році.

Задача 3. Купівельні фонди населення міста у звітному періоді становили 83,4 млн. грн. У плановому періоді чисельність населення міста зменшиться на 2,5%, а середній дохід на одного мешканця зросте на 14% при рівні інфляції на рівні 8%. Визначте купівельні фонди населення міста у плановому періоді, використовуючи індексний метод.

Задача 4. Фонд оплати праці населення області за звітний рік становив 5218 млн. грн., його доходи від комерційної діяльності – 4712 млн. грн., пенсії і допомоги – 3721 млн. грн., стипендії – 740 млн. грн. Нетоварні витрати населення становили 25,5% усіх витрат. Визначте купівельні фонди населення області у звітному році.

Як зміняться купівельні фонди населення цієї ж області, якщо фонд оплати праці зросте на 7,4%, а нетоварні витрати збільшиться на 1,5%?

Задача 5. У поточному періоді купівельні фонди населення області становили 4225 млн. грн. Товарооборот усіх торговельних підприємств дорівнював 3810 млн. грн., у тому числі продаж товарів суб'єктам господарювання – 97,2 млн. грн. Визначте розмір та питому вагу інорайонного попиту у поточному періоді.

Якою буде місткість ринку у плановому періоді, якщо очікується зростання купівельних фондів населення на 6%, розмірів продажу суб'єктам господарювання – на 3,5 млн. грн. та зменшення питомої ваги інорайонного попиту в товарообороті на 0,8%?

Задача 6. У звітному періоді купівельні фонди населення області становили: план – 3726 млн. грн., факт – 3861 млн. грн. Роздрібний товарооборот дорівнював: план – 3574 млн. грн., факт – 3590 млн. грн. Проаналізуйте в динаміці ступінь охоплення купівельних фондів товарооборотом і розмір нереалізованих купівельних фондів (у млн. грн. і в %).

Задача 7. Складіть баланс ресурсів взуття, визначте їх ринковий фонд, використовуючи балансовий метод і наступну інформацію:

- запаси на початок кварталу 1 – 240 тис.грн;
- виробництво – 2117 тис.грн;
- імпорт – 180 тис.грн;
- фонд промислової переробки – 89 тис.грн;
- фонд промислового споживання – 66 тис.грн;
- фонд держбюджетних організацій – 300 тис.грн;
- фонд спецвзуття – 200 тис.грн;
- запаси на кінець кварталу 1 – 205 тис.грн.

Як зміняться ринкові фонди взуття у кварталі 2, якщо його виробництво зросте на 13%, імпорт на 4%, а експорт становитиме 185 тис. грн.? Інші показники не зміняться.

Задача 8. Складіть звітний баланс ресурсів картоплі за рік і проаналізуйте розподіл ресурсів за наступної інформації:

- обсяг держзакупівель зріс на 7%, надходження з інших областей становило 4,5 тис.т;
- ресурси для торгівлі і громадського харчування були збільшені на 6%;
- реалізація позаринковим споживачам збільшилася на 0,5 тис.т;

- переробка картоплі у спиртовій і крохмальній промисловості збільшилася у порівнянні з планом на 5%, витрачання картоплі на виробництво сухого картопляного піре і чипсів – на 10%;
 - вивезення картоплі за межі області збільшилося на 12,5%;
 - втрати картоплі при транспортуванні і зберіганні становили 2,75 тис.т.
- Планова інформація наведена в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 - Баланс ресурсів картоплі за рік, тис. т

Ресурси	План	Факт	% виконання	Використання ресурсів	План	Факт	% виконання
Залишок на початок року	36			Ресурси для торгівлі і громадського харчування	125		
Державні закупівлі	250			Позаринкові споживачі	12		
Надходження з інших областей	4			Промислова переробка: - спиртова і крохмальна промисловість	48		
				- сухе картопляне пюре і чипси	34		
				Вивезення за межі області	20		
				Втрати при транспортуванні і зберіганні	6		
				Залишок на кінець року	45		
Баланс	290			Баланс	290		

Тема 2. Роль і значення торгівлі в національній економіці

Семинар запитань і відповідей

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:
 1. Особливості функціонування торгівлі та її роль у національній економіці
 2. Поняття, ознаки і функції торговельного підприємства
 3. Сучасні тенденції розвитку торгівлі в Україні
 4. Перспективи розвитку торгівлі в Україні
2. Заслуховування доповідей з питань ролі торгівлі, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.
3. Індивідуальне тестування.

Семінар – розгорнута бесіда

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Характеристика, роль і функції оптової торгівлі
2. Характеристика, роль і функції роздрібною торгівлі
3. Характеристика, роль і функції ресторанного господарства

2. Заслуховування доповідей з питань особливостей окремих видів торгівлі, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

3. Заслуховування презентації аналітичних довідок:

- 3.1. №1 «Оцінка сучасного стану розвитку оптової торгівлі в Україні».
- 3.2. №2 «Оцінка сучасного стану розвитку роздрібною торгівлі в Україні».

Тема 3. Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка

Практичне заняття 1

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Ресурсний потенціал торговельного підприємства
2. Особливості формування та оцінки ефективності використання основних засобів торговельного підприємства

2. Виконання практичних завдань:

Задача 1. За даними таблиці 2.2 проаналізуйте динаміку розміру і структури основних засобів торговельного підприємства.

Таблиця 2.2 – Основні засоби торговельного підприємства, тис. грн.

Група основних засобів	Рік 1	Рік 2
Будівлі, споруди, передавальні пристрої	2935	3016
Машини та обладнання	985	975
Транспортні засоби	438	472
Інструменти, прилади, інвентар	256	300
Інші основні засоби	198	174

Визначте, до якої групи основних засобів будуть віднесені наступні об'єкти: торговельні автомати, ємності для зберігання сипучих товарів, фасувально-пакувальне устаткування, меблі, контрольно-касові апарати?

Задача 2. За інформацією таблиці 2.3 визначте загальні показники ефективності використання основних засобів підприємства роздрібною торгівлі. Зробіть висновки. Розробіть пропозиції щодо забезпечення ефективного використання основних засобів.

Таблиця 2.3 – Вихідна інформація для загальної оцінки ефективності використання основних засобів підприємства роздрібною торгівлі

Показник	Одиниця виміру	Рік 1	Рік 2
Вартість основних засобів на початок року	тис.грн.	9470	
Вартість основних засобів на кінець року	тис.грн.	9850	10204
Вартість активної частини основних засобів на початок року	тис.грн.	452	
Вартість активної частини основних засобів на кінець року	тис.грн.	490	420
Роздрібний товарооборот	тис.грн.	5731	5120
Чистий прибуток	тис.грн.	495,7	383,2
Середньооблікова чисельність працівників	осіб	466	458
Середньооблікова чисельність торгово-оперативних працівників	осіб	387	385

Задача 3. За інформацією таблиці 2.4 проведіть порівняльну оцінку ефективності використання основних засобів двох підприємств оптової торгівлі за частковими показниками. Зробіть висновки. Розробіть пропозиції щодо забезпечення ефективного використання основних засобів для ТОВ «Атлант».

Таблиця 2.4 – Вихідна інформація для часткової оцінки ефективності використання основних засобів підприємств оптової торгівлі

Показник	Одиниця виміру	ТОВ «Атлант»	ТОВ «Меридіан»
Оптовий товарооборот за рік	тис.грн.	12300	15040
Місткість складів	м ³	390	420
Вантажооборот за рік:	тис. т		
- план		167	182
- факт		184	190
Чистий прибуток	тис. грн.	895	940
Робочий час:	дні		
- план		254	260
- факт		248	258
Кількість камер сховищ:	од.		
- план		2	3
- факт		2	4

Задача 4. За інформацією таблиці 2.5 проведіть оцінку ефективності використання основних засобів для підприємства роздрібною торгівлі за частковими показниками. Зробіть висновки. Розробіть пропозиції щодо забезпечення ефективного використання основних засобів.

Таблиця 2.5 – Вихідна інформація для часткової оцінки ефективності використання основних засобів підприємства роздрібною торгівлі, яке працює без вихідних

Показник	Одиниця виміру	План	Факт
Роздрібний товарооборот за рік	тис.грн.	5731	5120
Торгова площа	м ²	840	827
Кількість покупців за рік	осіб	29239	26397
Прибуток від реалізації	тис.грн.	782	759
Чистий прибуток	тис. грн.	566	558

Задача 5. За інформацією таблиці 2.6 проведіть порівняльну оцінку ефективності використання основних засобів закладів (підприємств) ресторанного господарства за частковими показниками: ТОВ «Людмила» і ТОВ «Антон». Зробіть висновки. Розробіть пропозиції щодо забезпечення ефективного використання основних засобів для ТОВ «Людмила».

Таблиця 2.6 – Вихідна інформація для часткової оцінки ефективності використання основних засобів закладів (підприємств) ресторанного господарства

Показник	Одиниця виміру	ТОВ «Людмила»	ТОВ «Антон»
Валовий товарооборот за рік	тис.грн.	365	240
Кількість посадкових місць	од.	68	46
Кількість відвідувачів за рік:	осіб		
- план		22000	16000
- факт		18180	15290
Робочий час:	дні		
- план		360	360
- факт		352	358
Фактична кількість виготовлених блюд і-го виду	од.	3287	3590
Виробнича потужність обладнання по виготовленню блюд і-го виду	од.	3000	3460
Прибуток від реалізації	тис.грн.	72	54
Чистий прибуток	тис. грн.	65	39

3. Індивідуальне тестування.

Практичне заняття 2

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Особливості формування та оцінки ефективності використання персоналу торговельного підприємства та його стимулювання

2. Виконання практичних завдань:

Задача 1. За інформацією таблиці 2.7 визначте загальні показники ефективності використання персоналу підприємства роздрібною торгівлі. Зробіть висновки. Розробіть пропозиції щодо забезпечення ефективного використання трудових ресурсів підприємства.

Таблиця 2.7 – Вихідна інформація для загальної оцінки ефективності використання персоналу підприємства роздрібною торгівлі

Показник	Одиниця виміру	Рік 1	Рік 2
Роздрібний товарооборот	тис.грн.	4520	4716
Середньооблікова чисельність працівників	осіб	126	118
Середньооблікова чисельність торгово-оперативних працівників	осіб	97	102
Фонд робочого часу одного працівника:	годин		
- план		2080	2069
- факт		1962	1947
Прибуток від реалізації	тис. грн.	928	937
Чистий прибуток	тис.грн.	749	727

Задача 2. За інформацією таблиці 2.8 проведіть порівняльну оцінку ефективності стимулювання праці персоналу двох підприємств оптової торгівлі: ТОВ «ГАРТ» і ТОВ «АДК». Зробіть висновки. Розробіть пропозиції щодо забезпечення конкурентоспроможного рівня стимулювання персоналу ТОВ «ГАРТ».

Таблиця 2.8 – Вихідна інформація для оцінки ефективності стимулювання праці персоналу торговельних підприємств

Показник	Одиниця виміру	ТОВ «ГАРТ»	ТОВ «АДК»
Оптовий товарооборот за рік:	тис.грн.		
- план		10920	14203
- факт		12304	18029
Фонд оплати праці за рік:	тис. грн.	5616	7296
- план		5824	7430
- факт			
Чистий прибуток за рік:	тис. грн.	2983	4982
- план			
- факт			
Середньооблікова чисельність працівників:	осіб		
- план		156	190
- факт		145	182
Ринкова вартість підприємства	тис. грн.		
- план		106200	90825
- факт		102300	95120

Задача 3. За інформацією таблиці 2.9 проаналізуйте виконання плану з праці у закладі ресторанного господарства, розрахувавши продуктивність праці одного працівника та одного робітника виробництва, середньорічну заробітну плату одного працівника та одного робітника виробництва, рівень оплати праці до товарообороту.

Таблиця 2.9 – Вихідна інформація для оцінки виконання плану по праці у закладі ресторанного господарства

Показник	Одиниця виміру	План	Факт
Валовий товарооборот за рік	тис.грн.	8983	9126
Оборот з реалізації продукції власного виробництва	тис. грн.	3625	4704
Середньооблікова чисельність працівників закладу,	осіб	38	39
у тому числі робітників виробництва	осіб	27	25
Фонд оплати праці працівників за рік разом,	тис. грн.	3055,2	3177,4
у тому числі робітників виробництва	тис. грн.	1879,4	1904,8

3. Індивідуальне тестування.

Практичне заняття 3

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Особливості формування та оцінки ефективності використання оборотних активів торговельного підприємства

2. Виконання практичних завдань:

Задача 1. За інформацією таблиці 2.10 проаналізуйте динаміку і структуру оборотних активів торговельного підприємства.

Таблиця 2.10 – Вихідна інформація для оцінки структури оборотних активів торговельного підприємства, тис. грн.

Елемент оборотних активів	Період 1	Період 2
Грошові кошти	872	621
Дебіторська заборгованість	3250	5030
Товарно-матеріальні активи і витрати	8420	7940

Назвіть фактори, які впливають на розмір і структуру оборотних активів торговельного підприємства та їх зміну.

Задача 2. За інформацією таблиці 2.11 оцініть ефективність використання оборотних активів підприємства оптової торгівлі за загальними показниками.

Таблиця 2.11 – Вихідна інформація для загальної оцінки ефективності використання оборотних активів підприємства оптової торгівлі, тис. грн.

Елемент оборотних активів	Період 1	Період 2
Оборотні активи		
- на початок періоду	2156	
- на кінець періоду	2285	2390
Дохід від реалізації товарів (робіт, послуг)	846	825
Витрати обігу	650	710
Оптовий товарооборот	1060	988

Задача 3. За інформацією таблиці 2.12 проаналізуйте оборотність оборотних активів підприємства роздрібною торгівлю у 4-му кварталі звітнього року за окремими їх елементами, якщо роздрібний товарооборот за собівартістю у 4-му кварталі звітнього року становив 23240 тис. грн. Розрахуйте суму вивільнення або додаткового залучення оборотних активів за товарними запасами.

Таблиця 2.12 – Вихідна інформація для оцінки оборотності окремих елементів оборотних активів підприємства роздрібною торгівлю, тис. грн.

Елемент оборотних активів	Звітний рік станом на:				Оборотність у 4-му кварталі попереднього року, дні
	01.10	01.11	01.12	31.12	
Товарні запаси	2140	2390	1960	2540	9,2
Дебіторська заборгованість	850	870	855	900	24,6
Грошові кошти	220	230	180	160	1,12
Інші оборотні активи	180	160	190	140	1,05

Задача 4. За результатами задачі 3 оцініть позитивність прискорення оборотних активів, якщо у звітному періоді відбувалося зниження їх розміру і мали місце перебої в закупівлі товарів.

3. Індивідуальне тестування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ПРОДУКЦІЯ І ТОВАРООБОРОТ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Тема 4. Роздрібний товарооборот

Семинар – розгорнута бесіда

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Роздрібний товарооборот: поняття, форми, фактори розвитку і показники, що його визначають
2. Асортиментна політика підприємства роздрібної торгівлі і методичні основи формування асортименту товарів
3. Характеристика товарних запасів і основні етапи їх формування
4. Управління товарним забезпеченням роздрібного товарообороту
5. Межі доцільної діяльності роздрібних торговельних підприємств

2. Заслуховування доповідей з питань роздрібного товарообороту, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

Практичне заняття

План заняття:

1. Заслуховування презентації аналітичної довідки №3 «Оцінка роздрібного товарообороту в Україні».

2. Індивідуальне тестування.

3. Виконання практичних завдань:

Задача 1. За інформацією таблиці 2.13 розрахуйте та проаналізуйте обсяг і структуру роздрібного товарообороту, якщо (млн. грн.):

Таблиця 2.13 – Складові товарообороту підприємства роздрібної торгівлі, млн. грн.

Показник	Базовий період	Звітний період
Виручка від продажу товарів у магазинах	96	84
Виручка від продажу товарів у наметах	4,5	3,2
Виручка від продажу товарів в автоматах	0,6	0,9
Виручка від надання послуг з ремонту товарів культурно-побутового призначення	0,85	0,61
Плата за доставку товарів додому	0,08	0,09

Оцініть динаміку роздрібного товарообороту.

Задача 2. Проаналізуйте склад роздрібного товарообороту за його формами, якщо продаж товарів становить (млн. грн.):

- за готівковими розрахунками – 56,7;
- за безготівковими розрахунками – 126,2;
- продаж населенню – 104,1;
- продаж підприємствам, організаціям (дрібний опт) – 78,8;
- продаж з миттєвою оплатою – 70,9;
- продаж в кредит – 112,0.

Задача 3. За інформацією таблиці 2.14 оцініть виконання плану по роздрібному товарообороту загалом і за його асортиментним складом.

Таблиця 2.14 – Склад товарообороту підприємства роздрібної торгівлі, тис. грн.

Показник	План	Факт
Роздрібний товарооборот усього,	856	794
у тому числі:		
- товар 1	125	128
- товар 2	409	386
- товар 3	236	242
- інші товари	86	38

Задача 4. Роздрібний товарооборот підприємства у звітному році за місяцями склав (тис. грн.): січень – 172; лютий – 150; березень – 181; квітень – 178; травень – 193; червень – 165; липень – 166; серпень – 170; вересень – 175; жовтень – 170; листопад – 163; грудень – 178. Проаналізуйте рівномірність і ритмічність реалізації товарів у звітному році.

Задача 5. Оцініть у плановому періоді зміну попиту на товари, що продаються у мазині «Черемош», якщо:

- коефіцієнт еластичності для молочної групи – 0,8;
- коефіцієнт еластичності для кондитерських виробів – 1,3;
- коефіцієнт еластичності для бакалійних товарів – 1,1.

Очікується підвищення цін на молочну групу на 2%, на бакалійні товари – на 6%. Яким чином має змінитися асортимент товарів у магазині?

Задача 6. Визначте роздрібний товарооборот «в точці безбитковості» в натуральному виразі і запас економічної стійкості, якщо:

- загальна сума постійних витрат – 500 тис. грн.;
- ціна одиниці товару – 100 грн.;
- змінні витрати на одиницю товару – 20 грн.;
- фактичний обсяг продажу даного товару – 7300 шт.

Задача 7. За інформацією таблиці 2.15 провести аналіз оборотності товарних запасів та оцініть можливі зміни у товарному асортименті у майбутньому періоді.

Таблиця 2.15 – Вихідна інформація для оцінки оборотності товарних запасів на підприємстві роздрібною торгівлі, тис. грн.

Показник	Період 1	Період 2
Роздрібний товарооборот:		
- молочні продукти	210	201
- рибні продукти	342	351
- м'ясні продукти	804	819
Товарні запаси:		
- молочні продукти	46	42
- рибні продукти	72	77
- м'ясні продукти	115	127

Тема 5. Оптовий товарооборот

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Товарооборот оптової торгівлі, його сутність, види, економічна характеристика
2. Зміст та основні етапи проведення аналізу оптового товарообороту
3. Особливості визначення товарообороту овоче-, фрукто-, картоплесховищ.
4. Товарне забезпечення оптового товарообороту, його характеристика і методика аналізу

2. Заслуховування доповідей з питань оптового товарообороту, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

Практичне заняття

План заняття:

1. Заслуховування презентації аналітичної довідки №4 «Оцінка оптового товарообороту в Україні».

2. Індивідуальне тестування.

3. Виконання практичних завдань:

Задача 1. Виконайте групування оптового товарообороту та визначте його структуру, якщо (млн. грн.):

- складський оборот – 560;
- транзитний оборот – 420;

- оптовий товарооборот торговельних підприємств – 240;
- оптовий товарооборот товаровиробників - 740;
- товарооборот по реалізації – 370;
- внутрішньосистемний товарооборот – 100;
- міждержавний оборот – 510;
- оборот по реалізації в місцевому регіоні – 200;
- оборот по реалізації в інші регіони – 780;
- оборот за готівковий розрахунок – 315;
- оборот за безготівковий розрахунок – 590;
- оборот по продажам у кредит – 75.

Задача 2. Визначте розмір і зміну оптового товарообороту підприємства у плановому році, якщо наявні оборотні активи в оплаті товарів становлять 894 тис. грн., які у звітному періоді здійснили 6,2 обороти. У плановому році є можливість скоротити тривалість одного обороту оборотних активів на 2 дні.

Задача 3. Визначте розмір оптового товарообороту «в точці беззбитковості» і розмір прибуткового товарообороту, якщо:

- загальна сума постійних витрат – 810 тис. грн.;
- ціна одиниці товару – 250 грн.;
- змінні витрати на одиницю товару – 100 грн.;
- планований розмір прибутку - 155 тис. грн.

Задача 4. Оцінити виконання плану і динаміку оптового товарообороту за інформацією таблиці 2.16.

Таблиця 2.16 – Вихідна інформація для аналізу обсягу оптового товарообороту, млн. грн.

Показник	Попередній рік	Звітний рік	
		план	факт
Оптовий товарооборот	726	740	732

Задача 5. За інформацією таблиці 2.17 проведіть аналіз товарних запасів підприємства оптової торгівлі по сумі і в днях обороту та їхньої відповідності нормативу.

Таблиця 2.17 – Вихідна інформація для оцінки оборотності товарних запасів на підприємстві оптової торгівлі, млн. грн.

Показник	План (норматив)	Факт
Оптовий товарооборот:		
- товар 1	240	200
- товар 2	150	160
Товарні запаси:		
- товар 1	45	42
- товар 2	72	77

Задача 6. Розрахуйте товарооборот картоплесховища, якщо воно має 10 камер ємністю 15 т. Закупівельна ціна картоплі – 3 грн./кг. Розрахунки виконайте за закупівельними і відпускними цінами. Відсоток природних втрат – 7. Оптово-збутова надбавка оптового підприємства становить 20%.

Тема 6. Продукція і товарооборот підприємств ресторанного господарства

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Продукція і види товарообороту закладів (підприємств) ресторанного господарства
2. Аналіз і планування обсягу і структури товарообороту закладів (підприємств) ресторанного господарства
3. Виробнича програма закладу ресторанного господарства та методи її розрахунку
4. Виробнича потужність закладу (підприємства) ресторанного господарства і фактори, які її визначають
5. Розрахунок потреби у сировині закладу (підприємства) ресторанного господарства

2. Заслуховування доповідей з питань товарообороту підприємств ресторанного господарства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

Практичне заняття

План заняття:

- 1. Індивідуальне тестування.*
- 2. Виконання практичних завдань:*

Задача 1. За інформацією таблиці 2.18 проаналізуйте по кафе виконання плану випуску продукції власного виробництва.

Таблиця 2.18 – Вихідна інформація для оцінки виконання плану випуску продукції власного виробництва, блюд

Показник	План	Факт
Обідня продукція:		
- закуски	210	203
- перші блюда	245	250
- другі блюда	268	274
- треті блюда	130	113

Задача 2. Проаналізуйте структуру валового товарообороту підприємства ресторанного господарства, якщо (тис. грн.):

1) оборот по продукції власного виробництва:

- обідня продукція – 230;
- напівфабрикати – 87;
- кондитерські вироби – 69;
- інша продукція – 21;

2) оборот по покупним товарам – 122.

Задача 3. За інформацією таблиці 2.19 проаналізуйте стан та ефективність використання запасів підприємства ресторанного господарства.

Таблиця 2.19 – Вихідна інформація для оцінки запасів підприємства ресторанного господарства, тис. грн.

Показник	План (норматив)	Факт
Валовий оборот	560	580
Товарні запаси	96	110
Запаси сировини	35	30

Задача 4. Визначте планову виробничу програму кафе та її зміну, якщо у попередньому періоді було продано 260 блюд, з них перших – 15%, других – 55%, третіх – 20%, закусок – 10%. Прогнозується зростання числа клієнтів, що споживають перші блюда на 7%, закусок – на 3%.

Задача 5. Розрахуйте планову виробничу програму їдальні університету на рік, якщо у попередньому році середня кількість блюд, що замовлялася одним відвідувачем становила 2 од. в день, кількість відвідувачів в день – 540; режим роботи їдальні: вихідні дні – субота і неділя.

У плановому році очікується збільшення кількості відвідувачів в день на 2,4% при зміні режиму роботи (вихідний день – неділя). Оцініть динаміку виробничої програми (у натуральному виразі і в %).

Задача 6. Визначте виробничу потужність цеху кафе з випуску перших блюд і ступінь її використання, якщо:

- загальна місткість варочної поверхні – 200 л;
- об'єм першого блюда – 0,5 л;
- цех працює 10 годин;
- цикл однієї варки в середньому, включаючи час на вивантаження, миття і завантаження котлів – 140 год.;
- втрати часу за оргтехпричинами в середньому на день – 80 хв.;
- фактичний випуск блюд – 350 од.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ВИТРАТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Тема 7. Витрати обігу торговельного підприємства

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Поняття і класифікація витрат обігу торговельного підприємства
2. Показники, які характеризують витрати обігу.
3. Зміст і послідовність аналізу витрат обігу торговельних підприємств
4. Фактори зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства, які впливають на суму і рівень витрат обігу

2. Заслуховування доповідей з питань формування витрат торговельного підприємства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

Практичне заняття

План заняття:

1. Індивідуальне тестування.

2. Виконання практичних завдань:

Задача 1. За інформацією таблиці 2.20 визначте планову суму і рівень витрат обігу торговельного підприємства, проаналізуйте їх зміну. При цьому врахуйте економію витрат за рахунок зростання товарообороту у плановому році, яке очікується на рівні 3,7%. Коефіцієнт реагування (еластичності) витрат – 0,92.

Таблиця 2.20 – Вихідна інформація для планування витрат обігу підприємства роздрібною торгівлі

Показник	Звітний рік		Плановий рік	
	сума, тис. грн.	% до товарообороту	сума, тис. грн.	% до товарообороту
Роздрібний товарооборот	5620			
Витрати обігу,	1426			
у тому числі:				
- змінні витрати				
- постійні витрати	694			

Задача 2. За інформацією таблиці 2.21 (складена за звітом про фінансові результати) проведіть групування поточних витрат торговельного підприємства та проаналізуйте їхню динаміку і структуру.

Таблиця 2.21 – Вихідна інформація для аналізу поточних витрат торговельного підприємства (закладу ресторанного господарства)

Показники	Базовий період		Звітний період	
	сума, тис. грн.	структура, %	сума, тис. грн.	структура, %
Собівартість реалізованих товарів та продукції власного виробництва	1728		1745	
Адміністративні витрати	287		296	
Витрати на збут	671		689	
Інші операційні витрати	187		152	
Фінансові витрати	0		160	
Втрати від участі в капіталі	82		15	
Інші витрати	99		68	
Надзвичайні витрати	59		0	
Разом поточних витрат				

Задача 3. За інформацією таблиці 2.22 проаналізуйте виконання плану з витрат обігу підприємства роздрібною торгівлю, визначте їх відносну економію (перевитрати), а також абсолютну зміну витрат за рахунок зміни товарообороту та інших факторів.

Таблиця 2.22 – Вихідна інформація для оцінки виконання плану з витрат обігу, тис. грн

Показник	План	Факт
Роздрібний оборот	2783,5	2916,2
Витрати обігу,	417,1	430,4
у тому числі постійні витрати	210,7	230,8

Задача 4. За інформацією таблиці 2.23 проаналізуйте витратомісткість реалізації товарних груп для оптового торговельного підприємства і зробіть висновки відносно доцільності змін в асортименті.

Таблиця 2.23 – Вихідна інформація для оцінки витратомісткості реалізації товарних груп, тис. грн.

Показник	Базовий період	Звітний період
Оптовий товарооборот:		
- товарна група 1	892	954
- товарна група 2	671	690
Витрати обігу		
- товарна група 1	606	840
- товарна група 2	550	518

Задача 5. За інформацією таблиці 2.24 проаналізуйте ефективність здійснення витрат обігу на підприємстві роздрібною торгівлі. Ставка податку на прибуток – 18%.

Таблиця 2.24 – Вихідна інформація для оцінки ефективності здійснення витрат обігу, тис. грн

Показник	План	Факт
Роздрібний товарооборот	984	827
Витрати обігу	438	510
Собівартість реалізованих товарів	629	610
Валовий дохід	1120	1083

Тема 8. Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Доходи торговельного підприємства
2. Прибуток торговельного підприємства
3. Аналіз доходів і прибутку торговельного підприємства

2. Заслуховування з питань фінансово-економічних результатів торговельного підприємства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

Практичне заняття

План заняття:

1. Індивідуальне тестування.

2. Виконання практичних завдань:

Задача 1. За інформацією таблиці 2.25 визначте обсяг роздрібною товарообороту, суму і рівень торгового доходу від реалізації товарів для магазину «Маячок». Результати розрахунків додайте у таблицю 2.25.

Задача 2. За інформацією таблиці 2.26 оцініть вплив на суму торгового доходу від реалізації товарів підприємства роздрібною торгівлі зміни роздрібною товарообороту і середнього рівня доходу.

Таблиця 2.25 – Вихідна інформація для планування показників торгового доходу підприємства роздрібною торгівлі

Товари для реалізації	Закупівельна вартість товарів без ПДВ, тис. грн.	Торговельна надбавка		Роздрібний товарооборот, тис. грн.		Рівень торгового доходу, %
		%	тис. грн.	без ПДВ	з ПДВ	
М'ясо птиці	386,2	38,5				
Яловичина	483,1	50,2				
Свинина	628,9	48,8				
Масло вершкове	83,0	40,7				
Масло рослинне	67,3	33,0				
Молочні вироби	50,4	25,0				
Хлібобулочні вироби	38,3	15,0				
Овочі	29,3	38,5				
Інші товари	20,5	37,1				
Разом						

Таблиця 2.26 – Вихідна інформація для факторного аналізу торгового доходу підприємства роздрібною торгівлі, тис. грн.

Показник	План	Факт
Роздрібний товарооборот	4827	5081
Торговий дохід від реалізації товарів	3289	3510

Задача 3. За інформацією таблиці 2.27 розрахуйте та проаналізуйте по підприємству роздрібною торгівлі обсяг, структуру та динаміку валового доходу та його складових елементів (торгового доходу, інших операційних доходів, фінансових доходів, доходів від участі в капіталі).

Таблиця 2.27 – Вихідна інформація для аналізу валового доходу підприємства роздрібною торгівлі, тис. грн.

Показник	Базовий період	Звітний період
Роздрібний товарооборот	9821	9908
Рівень торгового доходу, %	26	28
Доход від операційної оренди активів	76,5	63,8
Доход від операційних курсових різниць	28,3	33,9
Доход від реалізації оборотних активів	187,2	190,4
Доход від інвестицій в дочірні підприємства	50,3	52,6
Отримані дивіденди від фінансових інвестицій	76,3	88,1
Відсотки від розміщення грошових коштів на банківських депозитах	198,0	204,6

Задача 4. За інформацією таблиці 2.28 розрахуйте суму та рівень операційного прибутку підприємства оптової торгівлі. Проаналізуйте

виконання плану з усіх фінансових результатів підприємства та оцініть вплив факторів на операційний прибуток.

Таблиця 2.28 – Вихідна інформація для оцінки та аналізу операційного прибутку підприємства оптової торгівлі

Показник	План	Факт
Оптовий товарооборот, тис. грн.	2874	2699
Торговий дохід від реалізації товарів, тис. грн.	1025	1073
Рівень торгового доходу, %		
Витрати обігу, тис. грн.	645	678
Рівень витрат обігу, %		
Операційний прибуток, тис. грн.		
Рівень операційного прибутку, %		

Задача 5. Торговий дохід від реалізації товарів у підприємства роздрібною торгівлі за рік становив 1613 тис. грн. при витратах обігу 1428 тис. грн. Дивіденди, які планується сплатити акціонерам за результатами року – 10% від чистого прибутку. Розрахуйте величину операційного прибутку підприємства, суму податку на прибуток при ставці 18%, розмір чистого прибутку і можливу суму реінвестованого прибутку та її частку в операційному прибутку.

Задача 6. Торговельне підприємство планує на наступний рік наступні поточні витрати: змінні витрати на одиницю товару – 186 грн., постійні витрати – 336 тис. грн. Розрахуйте: 1) який розмір чистого прибутку отримає підприємство від продажу 1000 од. товару за ціною 498 грн. при ставці податку на прибуток 18%; 2) яку кількість товарів підприємство (за попередніх умов) має продати, щоб рентабельність продажу (за чистим прибутком) становила 10%.

Задача 7. За інформацією таблиці 2.29 проаналізуйте структуру розподілу чистого прибутку торговельного підприємства і виконання ним відповідного плану.

Таблиця 2.29 – Вихідна інформація для оцінки розподілу чистого прибутку торговельного підприємства

Показник	План	Факт
Одержано чистого прибутку, тис. грн.	590	615
Напрямки розподілу чистого прибутку:		
- резервний фонд, % до чистого прибутку	5	7
- фонд виробничого розвитку, тис. грн.	300	340
- фонд соціального розвитку, тис. грн.	130	125
- фонд оплати праці (інші заохочувальні і компенсаційні виплати), тис. грн.		
- фонд дивідендів, % до чистого прибутку	10	15

Тема 9. Ефективність діяльності торговельного підприємства

Семінар – розгорнута бесіда

План заняття:

1. Фронтальне та індивідуальне опитування за основними положеннями теми:

1. Основні поняття економічної ефективності: результат, ефект, ефективність
2. Показники ефективності господарської і комерційної діяльності торговельних підприємств
3. Соціальна ефективність, її характеристика і методика оцінки
4. Інтегральна оцінка ефективності діяльності торговельного підприємства

2. Заслуховування доповідей з питань ефективності діяльності торговельного підприємства, підготовлених з використанням мультимедійного візуального супроводження, та їх обговорення.

Практичне заняття

План заняття:

1. Індивідуальне тестування.

2. Виконання практичних завдань:

Задача 1. За інформацією таблиці 2.30 розрахуйте систему показників рентабельності діяльності підприємства оптової торгівлі. Зробіть відповідні висновки і надайте адекватні пропозиції.

Таблиця 2.30 – Вихідна інформація для оцінки ефективності діяльності торговельного підприємства за показниками рентабельності, тис. грн.

Показник	План	Факт
Оптовий товарооборот за рік	3872	4081
Рівень торгового доходу, %	32,5	36,7
Рівень витрат обігу, %	25,9	24,3
Сальдо інших операційних доходів і витрат	17,1	-1,6
Середньорічний розмір активів	2293	2415
Середньорічний розмір основних засобів	1927	1876
Середні залишки оборотних активів	366	539
Середні залишки товарних запасів	266	412
Торговельна площа, м ²	120	120

Задача 2. За результатами задачі 1 здійсніть факторний аналіз рентабельності активів торговельного підприємства за двофакторною моделлю

Дюпона. Визначення впливу факторів проведіть із застосуванням способу ланцюгових підстановок.

Задача 3. Оборот оптового торговельного підприємства з реалізації товару у звітному році склав 5605 тис. грн, в т. ч. продаж підприємствам роздрібною торгівлі склав 52%, підприємствам ресторанного господарства – 30%, решта – фізичним особам. Рівень торговельного доходу, отриманого від реалізації даного товару роздрібним торговельним підприємствам становив 30%, підприємствам ресторанного господарства – 35%, фізичним особам – 25%. Витрати обігу з продажу товарів становили: підприємствам роздрібною торгівлі – 792 тис. грн, ресторанного господарства – 563 тис. грн, фізичним особам – 77 тис. грн.

Визначте: 1) фактичну річну суму операційного прибутку та середній рівень рентабельності обороту з реалізації даного товару; 2) відхилення фактичного рівня прибутку від планового, якщо планова рентабельність становить 10%.

Задача 4. За інформацією таблиці 2.31 здійсніть комплексну оцінку ефективності фінансово-господарської діяльності торговельного підприємства - ТОВ «Еталон» за звітний рік у порівнянні з результатами діяльності його найближчого конкурента – ТОВ «Мрія».

Таблиця 2.31 – Вихідна інформація для комплексної оцінки ефективності діяльності торговельного підприємства

Показник	Торговельне підприємство	
	ТОВ «Еталон»	ТОВ «Мрія»
Роздрібний товарооборот, тис. грн.	1284,8	1034,7
Чистий прибуток, тис. грн.	94,4	32,9
Середня вартість основних засобів, тис. грн.	87,4	100,4
Загальна площа, кв. м	93,0	75,0
Торгова площа, кв. м.	70,0	56,0
Демонстраційна площа, кв. м.	55,0	40,0
Середній розмір товарних запасів, тис. грн.	75,5	32,6
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	14	12
Фонд оплати праці, тис. грн.	681,5	641,4
Необоротні активи, тис. грн.	91,4	105,4
Оборотні активи, тис. грн.,	84,6	44,8
у т.ч. запаси	75,5	32,6
дебіторська заборгованість	4,8	1,8
грошові кошти	3,3	1,7
інші оборотні активи	1,1	8,7
Власний капітал, тис. грн.	31,8	52,1
Зареєстрований капітал, тис. грн.	25,6	46,2
Поточні зобов'язання, тис. грн.	140,2	93,1

ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТОРГІВЛЯ ЯК ГАЛУЗЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Семінар – розгорнута бесіда. Ринок товарів і послуг та його оцінювання

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Споживчий ринок – це:

- а) спосіб взаємодії виробників і споживачів, заснований на децентралізованому, безособовому механізмі цінових сигналів;
- б) торгова діяльність організацій, фірм і інших юридичних осіб, що полягає в придбанні товарів і послуг з метою їхнього наступного перепродажу;
- в) система соціально-економічних відносин між його суб'єктами, яка формується і розвивається в процесі опосередкованого грошовою формою обміну товарів і послуг, призначених для задоволення особистих потреб та інтересів споживачів;
- г) ринок з певного виду цінних паперів чи товарів, які є об'єктами частих і великих угод.

2. Суб'єктами на споживчому ринку виступають:

- а) виробники та продавці;
- б) продавці та покупці;
- в) виробники та оптові посередники;
- г) оптові посередники та продавці.

3. Споживчий ринок не виконує функції:

- а) впливу на економічні інтереси його учасників;
- б) встановлення пропорцій у виробничих відносинах;
- в) епізодичного пошуку технологій ведення бізнесу;
- г) створення умов для чесної конкурентної боротьби.

4. До системи показників оцінки стану і розвитку внутрішнього споживчого ринку не відносять:

- а) вірна відповідь відсутня;
- б) показники ринкової ситуації;
- в) показники руху товарної маси;

г) показники купівельної спроможності населення.

5. Як об'єкт управління споживчий ринок характеризується такими параметрами:

- а) місткість (ємність);
- б) рівень збалансованості попиту і пропозиції;
- в) усі відповіді вірні;
- г) умови реалізації.

6. Купівельні фонди населення – це:

- а) сума доходів населення в будь-якій формі, які спрямовуються на особисте споживання;
- б) сума доходів населення, які спрямовані на заощадження;
- в) сума грошових коштів, які спрямовані населенням на закупівлю товарів;
- г) усі відповіді вірні.

7. Місткість споживчого ринку зони діяльності торговельного підприємства визначається:

- а) сумою купівельних фондів населення, збільшеною на обсяг дрібного опту і скоригованою на обсяг інорайонного попиту;
- б) розмірами виробництва товарів усіма господарюючими суб'єктами регіону;
- в) сумою місткості усіх ринків певного регіону;
- г) сумою купівельних фондів населення, зменшеною на обсяг дрібного опту і скоригованою на обсяг інорайонного попиту.

8. Товарні ресурси торговельного підприємства відображають всю масу товарів, які:

- а) виготовлені в регіоні і призначені для продажу споживачам для кінцевого споживання;
- б) імпортовані в регіон і призначені для продажу споживачам для кінцевого споживання;
- в) надійшли з різних джерел (виробництво, імпорт, резерви) і призначені для продажу споживачам для кінцевого використання;
- г) призначені для продажу споживачам.

9. Матеріальні баланси складаються з:

- а) доходної і витратної частин;
- б) запасів товарів на початок періоду і джерел надходження товарних ресурсів;
- в) витрачання товарів за окремими напрямками призначення;
- г) розмірів товарних запасів на кінець періоду.

10. До основних тенденцій сучасного розвитку споживчого ринку в Україні не відноситься:

- а) визначення динаміки споживчого ринку за зміною макроекономічних показників;

- б) насичення споживчого ринку здебільшого за рахунок вітчизняного виробництва;
- в) високий рівень тінізації споживчого ринку;
- г) пропозиція значної частки низькоякісних, фальсифікованих товарів.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Сучасні проблеми розвитку споживчого ринку в Україні.
- 2) Порівняння основних тенденцій розвитку вітчизняного і світового споживчого ринку.
- 3) Перспективи розвитку споживчого ринку в Україні.

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.

2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.

3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.

5. Протопопова В.О. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. / В.О. Протопопова, М. І. Головінов та ін. — Донецьк: ДонНУЕТ, 2012 . — 335 с.

6. Валеви́ч Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валеви́ч. – Минск: Вышейш. шк., 2006. – 367 с.

7. Лігоненко Л.О. Економіка торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.

Практичне заняття. Ринок товарів і послуг та його оцінювання

Форми контролю: перевірка результатів домашнього розв'язання задач

Завдання для самостійної роботи:

1. Розв'яжіть задачі.

Задача 1. Фонд оплати праці населення області становить 3172 млн. грн. Частка інших грошових доходів в загальній сумі доходів дорівнює 8%. Нетоварні витрати населення становлять 6,5% від усіх доходів. Інорайоний попит визначено на рівні 9,5% від купівельних фондів населення. Обсяг продаж товарів суб'єктам господарювання дорівнює 82,3 млн.грн.

Питома вага торгової мережі «Біла ворона» у місткості ринку запланована на рівні 70%, а торговельної мережі «МАРТ» на рівні – 26%, інших підприємств – на рівні 4%. Визначте місткість ринку області і розмір товарообороту кожного суб'єкта господарювання у плановому періоді.

Задача 2. За інформацією таблиці 3.1 розрахуйте ринкові фонди, які призначені для реалізації у плановому році, якщо сума ринкових фондів, призначених для реалізації у роздрібній торгівлі, знизиться на 14,2%.

Таблиця 3.1 - Матеріальний баланс товарних ресурсів області по цукру

Ресурси	Звітний рік, тис. грн.	Плановий рік, тис. грн.	Плановий рік у % до звітнього року
1. Запаси товарів на початок періоду	1346,4		
2. Надходження:			
- промислове виробництво	1109,8	815,3	
- сільськогосподарське виробництво	-	-	
- завезення з інших областей	120,1	119,4	
- за рахунок місцевого виробництва	-	-	
- ресурси, які вільно формуються	115,3	114	
- імпорт	960	981	
- інші надходження (розбронювання резерву тощо)	95,9	98,1	
Сума:			
3. Втрати при зберіганні, відходи	7,5	6,2	
Разом:			
Використання ресурсів			
1. Ринкові фонди, які призначені для реалізації:			
- у роздрібній торговельній мережі	1542,5		
- поза ринковим споживачам	143,9	130	
- за вільно складеними угодами	79,3	77,1	
2. Фонд промислової переробки	139,1	130,1	
3. Фонд промислового споживання	140,4	135,8	
4. Фонд бюджетних організацій	89,3	79,1	
5. Благодійні та інші фонди	38,7	32,7	
6. Поповнення резерву	96,1	97,3	
7. Експорт	61,5	65,9	
8. Інші витрати	10,7	7,4	
Сума:			
9. Запаси на кінець періоду	1398,5	1413,7	
Разом:			

Література:

1. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

2. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.

3. Яковлев Ю.П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.

Семінар запитань і відповідей. Роль і значення торгівлі в національній економіці

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Внутрішня торгівля - це:

- а) несамотійна галузь національної економіки, яка здійснює господарську діяльність по реалізації товарної продукції;
- б) підгалузь національної економіки, яка здійснює господарську діяльність по реалізації товарної продукції на зовнішньому ринку;
- в) самотійна галузь національної економіки, яка здійснює господарську діяльність по реалізації товарної продукції на внутрішньому ринку країни;
- г) діяльність по виробництву і реалізації товарної продукції на внутрішньому ринку країни.

2. До основних функцій торгівлі не відносять:

- а) функцію реалізації створеної вартості, в процесі якої відбувається зміна товарної вартості на грошову;
- б) функцію доведення товарів із сфери виробництва до сфери споживання;
- в) функцію забезпечення зв'язків між галузями і регіонами країни;
- г) вірна відповідь відсутня.

3. Основними принципами торговельної діяльності є:

- а) плановість, керованість, адаптивність, ризиковість, ефективність;
- б) економічна свобода, конкурентоспроможність, адаптивність, ризиковість, ефективність;
- в) ритмічність, конкурентоспроможність, безперервність, прямоточність, ефективність;
- г) економічна свобода, ризиковість, пропорційність, спеціалізація.

4. Основними підгалузями внутрішньої торгівлі є:

- а) оптова (гуртова) торгівля;

- б) роздрібна торгівля;
- в) ресторанне господарство;
- г) усі відповіді вірні.

5. Торговельне підприємство являє собою:

- а) самостійний господарюючий суб'єкт з правом юридичної особи, що створений для закупівлі, реалізації, а також зберігання товарів, надання різного роду супутніх послуг в цілях задоволення потреб ринку та отримання прибутку;
- б) самостійний господарюючий суб'єкт, що створений для закупівлі, реалізації товарів, їх виробництва, надання різного роду супутніх послуг в цілях задоволення потреб ринку та отримання прибутку;
- в) господарюючий суб'єкт з правом юридичної особи, що створений для закупівлі, реалізації, а також зберігання товарів, надання різного роду супутніх послуг в цілях задоволення потреб ринку;
- г) самостійний господарюючий суб'єкт з правом юридичної особи, що створений в цілях задоволення потреб ринку та отримання прибутку.

6. Торговельне підприємство не здійснює наступний вид діяльності:

- а) інноваційну діяльність;
- б) виробничу діяльність;
- в) комерційну діяльність;
- г) економічну діяльність.

7. Товар – це:

- а) матеріальне благо, що здатне задовольнити потребу споживача;
- б) предмет обміну інших матеріальних благ на ринку;
- в) результат діяльності людини, що не виступає у матеріальній формі;
- г) продукт виробничо-економічної діяльності, або природне багатство, яке має вартість і обмінюється на ринку у грошовій формі.

8. Товарна група – це:

- а) укрупнений поділ номенклатури товарів залежно від їх призначення;
- б) склад і співвідношення окремих видів продукції підприємства, галузі виробництва або групи товарів;
- в) сукупність назв продукції, що виробляється;
- г) ідентифікатор товарної позиції, одиниця обліку запасів, складський номер, який використовується в торгівлі для відстеження статистики по реалізованих товарах /послугах.

9. У найбільш повному розумінні послуга – це:

- а) нематеріальне благо;
- б) товар, який реально проявляється у формі діяльності, тобто не у матеріально-речовій формі;
- в) діяльність, спрямована на отримання прибутку від реалізації ідей;

г) продукт виробничо-економічної діяльності або природне багатство, яке має вартість і обмінюється на ринку у грошовій формі.

10. До основних тенденцій сучасного розвитку торгівлі в Україні не відносять:

- а) розвиток торговельно-сервісних комплексів;
- б) активні процеси інтернаціоналізації в сфері торгівлі;
- в) негативна динаміка іноземних інвестицій в оптові торговельні об'єкти без створення іноземних об'єктів;
- г) зростаюче значення спеціалізованої роздрібно торгівлі.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Сучасні особливості функціонування внутрішньої торгівлі в Україні.
- 2) Оцінка проблем функціонування торгівлі в економічно розвинутих країнах світу.

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.

2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.

3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.

5. Протопопова В.О. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. / В.О. Протопопова, М. І. Головінов та ін. — Донецьк: ДонНУЕТ, 2012 . — 335 с.

6. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства / А.А. Мазаракі, Л.О. Логіненко, Н.Н. Ушакова ; під ред. Н.М. Ушакової. — К.: Хрещатик, 1999 . — 800 с.

7. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підруч. / В.С. Марцин. – К: Знання, 2006. – 402 с.

8. Валевич Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валевич. – Минск: Вышейш. шк., 2006. – 367 с.

9. Лігоненко Л.О. Економіка торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.

Семінар – розгорнута бесіда. Роль і значення торгівлі в національній економіці

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, презентація аналітичних довідок

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Форма економічних зв'язків між підприємствами й організаціями, які здійснюються з метою доведення великих партій товару або комплексу послуг від підприємств-виробників до підприємств роздрібною торгівлі або до підприємств-споживачів називається:

- а) оптовою торгівлею;
- б) роздрібною торгівлею;
- в) торгівлею;
- г) внутрішньою торгівлею.

2. Підприємства оптової торгівлі:

- а) є посередником між виробниками й покупцями, поширюючи продукцію тільки в великих кількостях;
- б) поширюють продукцію порівняно невеликими партіями, у різноманітному асортименті;
- в) здійснюють розфасовку, сортування й упакування товару в невеликій кількості;
- г) виступають посередниками між виробниками продукції та споживачами.

3. Товарна біржа - це:

- а) палата, яка реєструє всі договори, які укладені на біржі;
- б) структура, яка здійснює безготівкові розрахунки між членами біржі;
- в) це комітет, який заслуховує, розслідує, реєструє суперечки, що виникають на торгах на біржі;
- г) ринкова установа некомерційного типу, що функціонує як елемент інфраструктури оптового ринку для обслуговування його потреб у забезпеченні обороту великими партіями товарів (сировини) способом регулярного проведення особливим чином організованого торгу.

4. Роздрібна торгівля - це:

- а) продаж товарів невеликими партіями;
- б) вид діяльності, що забезпечує перехід товару кінцевому споживачеві для задоволення його потреб в обмін на гроші;
- в) діяльність торгівельної компанії з надання послуг або передачі у власність майна;
- г) вид діяльності, якій притаманні реалізація товару невеликими партіями

протягом однакових проміжків часу.

5. Забезпечує споживачів інформацію про товар, ціни, умови використання через рекламу, вітрини, надписи та працівників торгівлі:

- а) підприємство оптової торгівлі;
- б) підприємство роздрібною торгівлі;
- в) посередницька організація;
- г) постачальник.

6. Корпоративні мережі магазинів:

- а) це два або більше магазинів, які мають одного власника і єдиний централізований контролюючий орган, що здійснюють закупівлі товарів і пропонують схожий асортимент продукції;
- б) є групою незалежних роздрібних підприємств, організованою компанією, що займається оптовою торгівлею;
- в) це корпорація довільної форми, яка об'єднує декілька різних форм і напрямів роздрібною торгівлі;
- г) складаються з незалежних роздрібних торговців, що створюють центральну закупівельну організацію і спільно проводять заходи щодо стимулювання продажів.

7. Вид економічної діяльності суб'єктів господарської діяльності щодо надання послуг для задоволення потреб споживачів у харчуванні з організацією дозвілля або без нього називається:

- а) оптовою торгівлею;
- б) роздрібною торгівлею;
- в) ресторанним господарством;
- г) внутрішньою торгівлею.

8. Заклад ресторанного господарства – це організаційно-структурна одиниця у сфері ресторанного господарства, яка:

- а) є посередником між виробниками й покупцями, поширюючи продукцію тільки як великими, так і малими партіями;
- б) поширює продукцію порівняно невеликими партіями, у різноманітному асортименті;
- в) здійснює виробничо-торговельну діяльність: виробляє і (або) довиготовлює, продає та організовує споживання продукції власного виробництва й закупних товарів, а також надає послуги з організації дозвілля споживачів;
- г) здійснює розфасовку, сортування й упакування продуктів.

9. Типами закладів (підприємств) ресторанного господарства є:

- а) ресторани, бари, кафе, їдальні;
- б) закусочні, буфети, фабрики-кухні, магазини кулінарних виробів, кафетерії;
- в) загальнодоступні заклади (підприємства) ресторанного господарства і заклади (підприємства) ресторанного господарства закритого типу;

г) усі відповіді вірні.

10. Основними функціями закладів (підприємств) ресторанного господарства є:

- а) виробництво кулінарної продукції;
- б) усі відповіді вірні;
- в) реалізація кулінарної продукції та покупних товарів;
- г) організація споживання продуктів та організація відпочинку.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Характеристика сучасних тенденцій і перспектив розвитку оптової торгівлі у світі.
- 2) Характеристика сучасних тенденцій і перспектив розвитку роздрібною торгівлі у світі.
- 3) Характеристика сучасних тенденцій і перспектив розвитку ресторанного господарства у світі.

4. Складіть аналітичні довідки і підготуйтеся до їх презентації:

4.1. Аналітична довідка №1 «Оцінка сучасного стану розвитку оптової торгівлі в Україні».

Мета: вивчення сучасних тенденцій розвитку оптової торгівлі в Україні та визначення напрямків доцільних змін.

Зміст роботи:

- 1. Аналітична оцінка динаміки основних показників стану розвитку оптової торгівлі в Україні.
- 2. Визначення причин сучасних змін в даній галузі торгівлі.
- 3. Формування аналітичних таблиць і рисунків для унаочнення аналітичних досліджень.
- 4. Складання коментарю до аналізу показників.
- 5. Розробка пропозицій щодо забезпечення прогресивного розвитку оптової торгівлі в Україні.

4.2. Аналітична довідка №2 «Оцінка сучасного стану розвитку роздрібною торгівлі в Україні».

Мета: вивчення сучасних тенденцій розвитку роздрібною торгівлі в Україні та визначення напрямків доцільних змін.

Зміст роботи:

- 1. Аналітична оцінка динаміки основних показників стану розвитку роздрібною торгівлі в Україні.

2. Визначення причин сучасних змін в даній галузі торгівлі.
3. Формування аналітичних таблиць і рисунків для унаочнення аналітичних досліджень.
4. Складання коментарю до аналізу показників.
5. Розробка пропозицій щодо забезпечення прогресивного розвитку роздрібної торгівлі в Україні.

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.
2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.
3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.
4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.
5. Протопопова В.О. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. / В.О. Протопопова, М. І. Головінов та ін. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. – 335 с.
6. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства / А.А. Мазаракі, Л.О. Логіненко, Н.Н. Ушакова ; під ред. Н.М. Ушакової. – К.: Хрещатик, 1999. – 800 с.
7. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підруч. / В.С. Марцин. – К: Знання, 2006. – 402 с.
8. Валевич Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валевич. – Минск: Вышейш. шк., 2006. – 367 с.
9. Лігоненко Л.О. Економіка торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.

Практичне заняття 1. Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.
2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Потенціал торговельного підприємства загалом характеризує:

- а) його сукупну здатність задовольняти потреби покупців;
- б) його невикористані можливості щодо надання додаткових торговельних послуг;
- в) його спроможність організувати певне число робочих місць;
- г) вірна відповідь відсутня.

2. Сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових та фінансових ресурсів, включаючи здібність працівників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для виконання та досягнення поточної та стратегічної мети підприємства називається:

- а) потенціалом підприємства;
- б) економічним потенціалом підприємства;
- в) ресурсним потенціалом підприємства;
- г) фінансовим потенціалом підприємства.

3. Особливості оцінювання економічних ресурсів торговельного підприємства полягають в:

- а) натуральних одиницях виміру ресурсів;
- б) вартісних одиницях вміру ресурсів;
- в) складі економічних ресурсів підприємства;
- г) особливості відсутні.

4. Торговельні автомати та контрольно-касові апарати торговельного підприємства входять до такої групи основних засобів як:

- а) передавальні пристрої;
- б) машини та обладнання;
- в) механізований інструмент;
- г) виробничий інвентар та приладдя.

5. Структура основних засобів торговельних підприємств характеризується:

- а) високою питомою вагою їх частини;
- б) високою питомою вагою їх пасивної частини;
- в) активна і пасивна їх частини є рівнозначними;
- г) вірна відповідь відсутня.

6. До загальних показників ефективності використання основних засобів торговельних підприємств не відносяться:

- а) фондвіддача основних засобів;
- б) фондомісткість товарообороту;
- в) рентабельність основних засобів;
- г) товарооборот на 1 м² торгової площі.

7. Фондовіддача основних засобів на торговельному підприємстві визначається:

- а) відношенням товарної продукції до середнього розміру основних засобів;
- б) відношенням товарообороту до середнього розміру основних засобів;
- в) відношенням чистого прибутку до середнього розміру основних засобів;
- г) відношенням середнього розміру основних засобів до товарообороту.

8. Рентабельність основних засобів на торговельному підприємстві визначається:

- а) відношенням товарної продукції до середнього розміру основних засобів;
- б) відношенням товарообороту до середнього розміру основних засобів;
- в) відношенням чистого прибутку до середнього розміру основних засобів;
- г) відношенням середнього розміру основних засобів до товарообороту.

9. Фондомісткість товарообороту визначається:

- а) відношенням товарної продукції до середнього розміру основних засобів;
- б) відношенням товарообороту до середнього розміру основних засобів;
- в) відношенням чистого прибутку до середнього розміру основних засобів;
- г) відношенням середнього розміру основних засобів до товарообороту.

10. Фондомісткість праці загальна на торговельному підприємстві визначається:

- а) відношенням товарної продукції до середньооблікової чисельності працівників;
- б) відношенням товарообороту до середнього розміру основних засобів;
- в) відношенням чистого прибутку до середнього розміру основних засобів;
- г) відношенням середнього розміру основних засобів до середньооблікової чисельності працівників.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Оцінка ресурсного потенціалу вітчизняних торговельних підприємств.
- 2) Оцінка формування та ефективності використання основних засобів вітчизняних торговельних підприємств.

4. Розв'яжіть задачі.

Задача 1. За інформацією таблиці 2.3 оцініть вплив на обсяг роздрібного товарообороту розміру основних засобів та ефективності їх використання (фондовіддачі) за способом абсолютних різниць.

Задача 2. На основі інформації таблиці 3.2 даних визначте вартість основних засобів торговельного підприємства на кінець року та їх середньорічну вартість, а також коефіцієнти оновлення, вибуття та приросту основних засобів.

Таблиця 3.2 – Основні засоби торговельного підприємства, млн. грн.

Групи основних засобів	На 1.01	Введені у		Виведені у	
		квітні	жовтні	липні	листопаді
Будівлі, споруди, передавальні пристрої	480	40	-	20	-
Машини та обладнання	110	20	15	25	-
Транспортні засоби	80	-	14	-	-
Інструменти, прилади, інвентар	35	-	30	-	6
Інші основні засоби	25	6	-	10	-

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.

2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.

3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.

5. Валевиц Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валевиц. – Минск: Вышейш. шк., 2006. – 367 с.

6. Лігоненко Л.О. Економіка торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.

7. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.

Практичне заняття 2. Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Трудові ресурси торговельного підприємства за видами діяльності поділяються на:

а) трудові ресурси, зайняті в роздрібній торгівлі;

- б) трудові ресурси, зайняті в оптовій торгівлі;
- в) трудові ресурси, зайняті в ресторанному господарстві;
- г) відповіді а), б), в) та трудові ресурси, зайняті в інших галузях.

2. Трудові ресурси торговельного підприємства за категоріями працівників не поділяються на:

- а) працівники апарату управління;
- б) торгово-оперативні працівники;
- в) допоміжні працівники;
- г) відповіді а), б), в).

3. Торговельний працівник, який є посередником у просуванні товарів від виробника до споживача, називається:

- а) брокером;
- б) агентом;
- в) комівояжером;
- г) комісіонером.

4. Торговельний працівник, який виступає як постійний представник виробника в даному регіоні, називається:

- а) брокером;
- б) агентом;
- в) комівояжером;
- г) комісіонером.

5. Торговельний працівник, який є роз'їзним представником торговельного підприємства і який пропонує товари за зразками, називається:

- а) брокером;
- б) агентом;
- в) комівояжером;
- г) комісіонером.

6. Кваліфікація продавців визначається:

- а) розрядами – 1-6;
- б) категоріями – I, II, III;
- в) категоріями – I, II;
- г) розрядами – 1-8.

7. До особливостей стимулювання праці працівників торгівлі не відносять:

- а) обмежене застосування відрядних розцінок за обсяг роботи, що вимірюється в натуральних показниках;
- б) диференціацію окладів у роздрібній торгівлі за категоріями;
- в) основні елементи оплати праці: фіксовані виплати, змінні виплати,

відшкодування витрат, додаткові виплати;
г) переважання почасової форми оплати праці.

8. До загальних показників ефективності використання трудових ресурсів торговельних підприємств не відносяться:

- а) продуктивність праці;
- б) трудомісткість товарообороту;
- в) прибуток на одного працівника;
- г) фондвіддача.

9. Продуктивність праці одного працівника торговельного підприємства визначається:

- а) відношенням товарної продукції до середньооблікової чисельності працівників підприємства;
- б) відношенням товарообороту до середньооблікової чисельності працівників підприємства;
- в) відношенням чистого прибутку до середньооблікової чисельності торгово-оперативних працівників підприємства;
- г) відношенням середньооблікової чисельності працівників підприємства до товарообороту.

10. Прибуток на одного працівника на торговельному підприємстві визначається:

- а) відношенням чистого прибутку до середньооблікової чисельності працівників підприємства;
- б) відношенням прибутку від реалізації до середньооблікової чисельності працівників підприємства;
- в) відношенням чистого прибутку до середньооблікової чисельності торгово-оперативних працівників підприємства;
- г) усі відповіді вірні.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Оцінка формування та ефективності використання персоналу вітчизняних торговельних підприємств.
- 2) Оцінка ефективності стимулювання праці персоналу вітчизняних торговельних підприємств.

4. Розв'яжіть задачі.

Задача 1. Проаналізуйте забезпеченість торговельного підприємства персоналом, якщо планова чисельність працівників на підприємстві дорівнює 92 особи, з них 73 особи – торгово-оперативні працівники. Фактична середньооблікова чисельність працівників становить 98 осіб, з них торгово-

оперативних працівників – 74 особи. План по товарообороту перевиконано на 3,1%.

Задача 2. За інформацією таблиці 3.3 проаналізуйте рух персоналу торговельного підприємства.

Таблиця 3.3 – Інформація щодо руху персоналу торговельного підприємства

Показник	Базовий рік	Звітний рік
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	130	117
Середньорічна чисельність торгово-оперативних працівників, осіб	89	92
Прийнято на роботу усього, осіб,	6	9
у т.ч. торгово-оперативних працівників	4	5
Звільнено усього, усього осіб,	8	5
у т.ч. торгово-оперативних працівників	6	4
Чисельність працівників, що пропрацювали цілий рік,	115	108
у т.ч. торгово-оперативних працівників	76	68

Задача 3. За інформацією таблиці 3.4 визначте абсолютне та відносне відхилення фонду оплати праці і проаналізуйте співвідношення темпів зростання продуктивності праці та середньої заробітної плати на торговельному підприємстві.

Таблиця 3.4 – Інформація щодо результатів діяльності торговельного підприємства та його витрат праці

Показник	Базовий рік	Звітний рік
Оптовий товарооборот, тис. грн.	784385	849731
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	1563	1590
Фонд оплати праці, тис. грн.,	78775	82426
у т.ч. змінна частина	56760	67766

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.

2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.

3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.

5. Валеви́ч Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валеви́ч. – Минск: Вышейш. шк., 2006. – 367 с.

6. Лігоненко Л.О. Экономика торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.

7. Лігоненко Л.О. Экономика торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.

Практичне заняття 3. Особливості формування і використання економічних ресурсів торговельного підприємства та їх оцінка

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді, результати розв'язання задач

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на практичному занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Сукупність матеріальних грошових цінностей підприємства, які перебувають у постійному кругообігу, змінюють свою матеріальну форму форму протягом одного операційного циклу та у повному обсязі переносять свою вартість на товари, що реалізуються, називається:

- а) основними активами торговельного підприємства;
- б) оборотними активами торговельного підприємства;
- в) товарно-матеріальними активами торговельного підприємства;
- г) майном торговельного підприємства.

2. Оборотні активи торговельних підприємств за натурально-речовинним складом включають:

- а) грошові кошти, дебіторська заборгованість, товарно-матеріальні активи і витрати;
- б) виробничі запаси, товарні запаси, незавершене виробництво;
- в) кредиторську заборгованість, дебіторську заборгованість, товарні запаси;
- г) грошові кошти, товарні запаси, незавершене будівництво.

3. Грошові кошти торговельних підприємств включають:

- а) дебіторську заборгованість, товарно-матеріальні активи і витрати;
- б) кошти в касі, дорозі, на розрахунковому рахунку, на спеціальних рахунках, у фінансових вкладах на короткий термін;
- в) кредиторську заборгованість, дебіторську заборгованість;
- г) вартість товарних запасів, незавершене будівництво.

4. Товарно-матеріальні активи і витрати торговельних підприємств включають:

- а) товарні запаси;
- б) витрати майбутніх періодів;
- в) запаси МШП;
- г) грошові кошти.

5. У складі оборотних активів торговельних підприємств відсутні такі елементи:

- а) грошові кошти;
- б) дебіторська заборгованість;
- в) виробничі запаси;
- г) товарно-матеріальні активи.

6. Коефіцієнт оборотності оборотних активів торговельного підприємства визначається:

- а) відношенням середніх залишків оборотних активів підприємства до його товарообороту;
- б) відношенням товарообороту до середніх залишків оборотних активів підприємства;
- в) відношенням чистого прибутку до оборотних активів підприємства;
- г) відношенням товарної реалізованої продукції до оборотних активів підприємства.

7. Тривалість одного обороту оборотних активів торговельного підприємства визначається:

- а) відношенням середніх залишків оборотних активів підприємства до його товарообороту;
- б) відношенням товарообороту до середніх залишків оборотних активів підприємства;
- в) відношенням тривалості календарного періоду до кількості оборотів оборотних активів підприємства;
- г) відношенням товарної реалізованої продукції до оборотних активів підприємства.

8. Рентабельність оборотних активів на торговельному підприємстві визначається:

- а) відношенням товарної продукції до середніх залишків оборотних активів;
- б) відношенням товарообороту до середніх залишків оборотних активів;
- в) відношенням чистого прибутку до середніх залишків оборотних активів;
- г) відношенням середніх залишків оборотних активів до товарообороту.

9. Інтегральний коефіцієнт використання оборотних активів на торговельному підприємстві визначається:

- а) за середньгеометричною добутку індексів коефіцієнта оборотності оборотних активів і тривалості їх обороту;
- б) відношенням товарообороту до середніх залишків оборотних активів;
- в) за середньгеометричною добутку індексів коефіцієнта оборотності оборотних активів і їх рентабельності;
- г) відношенням середніх залишків оборотних активів до товарообороту.

10. До загальних показників ефективності використання оборотних активів торговельних підприємств не відносяться:

- а) рентабельність оборотних активів;
- б) коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;
- в) коефіцієнт оборотності оборотних активів;
- г) коефіцієнт фондомісткості оборотних активів.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Оцінка формування оборотних активів вітчизняних торговельних підприємств.
- 2) Оцінка ефективності використання оборотних активів вітчизняних торговельних підприємств.

4. Розв'яжіть задачі.

Задача 1. За інформацією таблиці 2.12 розрахуйте суму вивільнення або додаткового залучення оборотних активів за дебіторською заборгованістю, грошовими коштами та іншими оборотними активами.

Розробіть пропозиції по прискоренню оборотності окремих елементів оборотних активів торговельного підприємства.

Задача 2. За інформацією таблиці 3.5 оцінити фінансові наслідки від зміни ефективності використання оборотних активів та визначити їх характер для торговельного підприємства.

Таблиця 3.5 – Вихідна інформація для оцінки фінансових наслідків від зміни оборотності оборотних активів торговельного підприємства

Показник	Попередній рік	Звітний рік
Дохід (виручка) від реалізації товарів (робіт, послуг), тис. грн.	285	481
Тривалість обороту оборотних активів, дні	35	29
Тривалість обороту (строк погашення) дебіторської заборгованості, дні	36	40
Тривалість обороту (строк погашення) кредиторської заборгованості, дні	47	38

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.
2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.
3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.
4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.
5. Валевиц Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валевиц. – Минск: Высшейш. шк., 2006. – 367 с.
6. Лігоненко Л.О. Економіка торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.
7. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.
8. Методические рекомендации по определению рациональных товарных запасов на предприятиях розничной торговли. – К., 1990.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 ПРОДУКЦІЯ І ТОВАРООБОРОТ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Семінар – розгорнута бесіда. Роздрібний товарооборот

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Виручка від продажу безпосередньо населенню споживчих товарів для особистого споживання як за готівку, так і за розрахункові чеки установ банків, через організований споживчий ринок, усіма діючими підприємствами незалежно від відомчої підпорядкованості, форм власності та господарювання, а також виручка, одержана через касу неторгових підприємств (організацій, установ) від продажу безпосередньо населенню товарів власного виготовлення, закуплених на стороні або одержаних по бартеру називається:

- а) оптовим товарооборотом;
- б) роздрібним товарооборотом;
- в) валовим товарооборотом;
- г) прибутком.

2. Обсяг роздрібногo товарообороту – це:

- а) виручка від продажу населенню товарів та торговельних послуг за певний період;
- б) економічні відносини із приводу обміну грошових доходів на товари;
- в) обсяг діяльності підприємства і його структурних підрозділів, галузі в цілому;
- г) продаж торговельними підприємствами великих за обсягом партій товарів іншим підприємствам.

3. Роздрібний товарооборот у порівнянних цінах розраховують:

- а) множенням роздрібногo товарообороту у фактичних цінах на індекс інфляції;
- б) діленням роздрібногo товарообороту у фактичних цінах на індекс інфляції;
- в) множенням оптового товарообороту у фактичних цінах на індекс інфляції;
- г) діленням оптового товарообороту у фактичних цінах на індекс інфляції.

4. Питома вага роздрібногo товарообороту по окремих товарах або товарних

групах у загальному його обсязі називається:

- а) складом роздрібного товарообороту;
- б) обсягом роздрібного товарообороту;
- в) структурою роздрібного товарообороту;
- г) правильна відповідь відсутня.

5. Під широтою асортименту розуміють:

- а) число різновидів товарів по окремих споживчих або якісних ознаках;
- б) співвідношення кількості різновидів товару, який постійно перебуває в реалізації, з кількістю різновидів, передбачених асортиментним переліком;
- в) сукупність назв продукції, що виробляється;
- г) число товарних груп і підгруп, що входять у формований асортиментний перелік.

6. Глибина асортименту - це:

- а) число різновидів товарів по окремих споживчих або якісних ознаках;
- б) співвідношення кількості різновидів товару, який постійно перебуває в реалізації, з кількістю різновидів, передбачених асортиментним переліком;
- в) сукупність назв продукції, що виробляється;
- г) число товарних груп і підгруп, що входять у формований асортиментний перелік.

7. Стійкість асортименту – це:

- а) число різновидів товарів по окремих споживчих або якісних ознаках;
- б) співвідношення кількості різновидів товару, який постійно перебуває в реалізації, з кількістю різновидів, передбачених асортиментним переліком;
- в) сукупність назв продукції, що виробляється;
- г) число товарних груп і підгруп, що входять у формований асортиментний перелік.

8. Маса товарів, що призначена для продажу і яка перебуває в процесі переміщення від виробника до споживача, називається:

- а) запасами товарів;
- б) товарним забезпеченням роздрібного товарообороту;
- в) матеріальними ресурсами;
- г) купівельними фондами.

9. Товарооборотність у днях показує:

- а) швидкість товарного обороту;
- б) тривалість одного обороту запасів товарів;
- в) кількість оборотів, які здійснили запаси товарів;
- г) витратність товарообороту.

10. Обсяг товарообороту, який дорівнює сумі поточних витрат підприємства,

називається:

- а) оптимальним розміром товарообороту;
- б) товарооборотом в «точці мінімальної рентабельності»;
- в) товарооборотом в «точці беззбитковості»;
- г) вірна відповідь відсутня.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Аналіз сучасних форм і факторів розвитку роздрібного товарообороту вітчизняних торговельних підприємств.
- 2) Проблеми формування асортиментної політики підприємств роздрібною торгівлі та способи їх подолання.

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.

2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.

3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.

5. Валевиц Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валевиц. – Минск: Высшейш. шк., 2006. – 367 с.

6. Лігоненко Л.О. Економіка торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.

7. Национальный стандарт Украины ДСТУ 4281:2004 “Заведения ресторанного хозяйства. Классификация” /Приказ Держспоживстандарту от 31.03.2004г. №59. - К., 2004.

Практичне заняття. Роздрібний товарооборот

Форми контролю: презентація аналітичної довідки, перевірка результатів домашнього розв'язання задач

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть аналітичну довідку №3 «Оцінка роздрібного товарообороту в Україні» і підготуйтеся до її презентації:

Мета: вивчення сучасних змін в обсягах та структурі роздрібного

товарообороту в Україні та визначення напрямків доцільних змін.

Зміст роботи:

1. Аналітична оцінка динаміки обсягу, складу і структури роздрібного товарообороту в Україні та її регіонах.
2. Визначення причин сучасних змін у даній предметній області.
3. Формування аналітичних таблиць і рисунків для унаочнення аналітичних досліджень.
4. Складання коментарю до аналізу показників.
5. Розробка пропозицій щодо забезпечення позитивних змін в роздрібному товарообороті України.

2. Розв'яжіть задачі.

Задача 1. За інформацією таблиці 3.6 оцініть оборотність товарних запасів підприємства роздрібною торгівлі у днях.

Таблиця 3.6 – Вихідна інформація для оцінки оборотності товарних запасів, тис. грн.

Показник	План	Факт
Роздрібний товарооборот за квартал	256	302
Товарні запаси кварталу	68	71

Визначте розмір вивільнення (залучення) товарних запасів при зміні тривалості їх обороту.

Задача 2. Оцініть роздрібний товарооборот магазину «в точці беззбитковості» і запас фінансової міцності у вартісному виразі, якщо (тис. грн.):

- загальна сума постійних витрат – 300;
- плановий обсяг роздрібного товарообороту – 2400;
- сума змінних витрат – 600.

Задача 3. З використанням інформації таблиці 3.7 і моделей стратегічного регулювання роздрібного товарообороту проведіть оцінку якості його планового розміру.

Таблиця 3.7 – Вихідна інформація для оцінки якості планового розміру роздрібного товарообороту, тис. грн.

Показник	Звітний період	Плановий період
Надходження товарів на підприємство	826	850
Роздрібний товарооборот підприємства	840	856
Товарні запаси підприємства	117	124
Обсяги попиту населення на товари підприємства	3200	3500
Чистий прибуток підприємства	97	100
Фонд оплати праці підприємства	5290	5448

Чисельність працівників підприємства, осіб	88	85
--	----	----

Література:

1. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.
2. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.
3. Яковлев Ю.П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.

Семинар – розгорнута бесіда. Оптовий товарооборот

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Продаж торговельними підприємствами великих за обсягом партій товарів іншим підприємствам, що використовують ці товари або для наступного продажу, або для виробничого споживання як сировину і матеріали, або для забезпечення господарських потреб називається:

- а) оптовим товарооборотом;
- б) роздрібним товарооборотом;
- в) валовим товарооборотом;
- г) прибутком.

2. Особливостями оптового товарообороту в порівнянні з роздрібним не є те, що:

- а) обсяг оптового товарообороту не є оціночним показником діяльності торгівлі, а виступає її внутрішнім показником;
- б) оптовий оборот здійснюється в сфері товарного обігу, товар не вибуває із цієї сфери, а залишається в ній;
- в) продаж товарів підприємствам і організаціям здійснюється переважно за безготівковим розрахунком;
- г) вірна відповідь відсутня.

3. Обсяг оптового товарообороту за кожною торговою групою розраховується:

- а) на рівні обсягу надходження товарів;
- б) коригуванням обсягу надходження товарів на розмір їх запасів на початок періоду (+) і на кінець періоду (-);
- в) коригуванням обсягу надходження товарів на розмір їх запасів на початок періоду (-) і на кінець періоду (+);
- г) коригуванням обсягу надходження товарів на розмір їх запасів на початок періоду (+) і на кінець періоду (+).

4. За формами товароруку оптовий товарооборот поділяється на:

- а) складський і транзитний оборот;
- б) оптовий товарооборот торговельних організацій та оптовий товарооборот товаровиробників;
- в) товарооборот по реалізації, внутрішньосистемний товарооборот, міждержавний оборот;
- г) оборот за готівковий рахунок, оборот за безготівковий рахунок, оборот по продажам в кредит.

5. За суб'єктами продажу оптовий товарооборот поділяється на:

- а) складський і транзитний оборот;
- б) оптовий товарооборот торговельних організацій та оптовий товарооборот товаровиробників;
- в) товарооборот по реалізації, внутрішньосистемний товарооборот, міждержавний оборот;
- г) оборот за готівковий рахунок, оборот за безготівковий рахунок, оборот по продажам в кредит.

6. За призначенням оптовий товарооборот поділяється на:

- а) складський і транзитний оборот;
- б) оптовий товарооборот торговельних організацій та оптовий товарооборот товаровиробників;
- в) товарооборот по реалізації, внутрішньосистемний товарооборот, міждержавний оборот;
- г) оборот за готівковий рахунок, оборот за безготівковий рахунок, оборот по продажам в кредит.

7. За формами розрахунку за товар оптовий товарооборот поділяється на:

- а) складський і транзитний оборот;
- б) оптовий товарооборот торговельних організацій та оптовий товарооборот товаровиробників;
- в) товарооборот по реалізації, внутрішньосистемний товарооборот, міждержавний оборот;
- г) оборот за готівковий рахунок, оборот за безготівковий рахунок, оборот по продажам в кредит.

8. До основних завдань аналізу оптового товарообороту не належить:

- а) оцінка виконання оптовим підприємством функцій зі збуту товарів та забезпечення торгової мережі;
- б) забезпечення виконання кількісного показники дистрибуції;
- в) аналіз виконання плану оптового обороту та його впливу на роботу роздрібних підприємств;
- г) виявлення чинників, що впливають на оптовий оборот, та пошук резервів підвищення ефективності діяльності оптового підприємства.

9. Основна мета аналізу оптового товарообороту – це визначення:

- а) як оптове підприємство виконує основні свої функції по збуту товарів виробників і забезпеченню товарами роздрібною торговельною мережі;
- б) попиту на продукцію підприємства та відповідно до цього виконання плану виробництва;
- в) обсягів збуту продукції підприємствами роздрібною торгівлі;
- г) визначення ширини мережі споживання продукції.

10. До основних методів планування товарних запасів оптового торговельного підприємства належать:

- а) дослідно-статистичний, розрахунково-аналітичний і нормативний методи;
- б) нормативний, органолептичний і дослідно-статистичний методи;
- в) метод прямого розрахунку, нормативний, прогнозний методи;
- г) нормативний, кореляційний, балансовий методи.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Аналіз сучасних форм оптового товарообороту вітчизняних торговельних підприємств.
- 2) Аналіз сучасних факторів зміни оптового товарообороту вітчизняних торговельних підприємств.

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.

2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.

3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.

5. Фролова Л.В. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Фролова Л.В., Головинов Н.И., Воскобоева Е.В., Шаруга Л.В. – Донецк: ДонНУЭТ, 2010. – 274 с.

6. Марцин В.С. Экономика торгівлі: підруч. / В.С. Марцин. – К: Знання, 2006. – 402 с.

7. Валевиц Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валевиц. – Минск: Вышейш. шк., 2006. – 367 с.

8. Лігоненко Л.О. Экономика торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.

Практичне заняття. Оптовий товарооборот

Форми контролю: презентація аналітичної довідки, перевірка результатів домашнього розв'язання задач

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть аналітичну довідку №4 «Оцінка оптового товарообороту в Україні» і підготуйтеся до її презентації:

Мета: вивчення сучасних змін в обсягах та структурі оптового товарообороту в Україні та визначення напрямків доцільних змін.

Зміст роботи:

1. Аналітична оцінка динаміки обсягу, складу і структури оптового товарообороту в Україні та її регіонах.

2. Визначення причин сучасних змін у даній предметній області.

3. Формування аналітичних таблиць і рисунків для унаочнення аналітичних досліджень.

4. Складання коментарю до аналізу показників.

5. Розробка пропозицій щодо забезпечення позитивних змін в оптовому товарообороті України.

2. Розв'яжіть задачі.

Задача 1. Визначте оптовий товарооборот обласної бази за усіма його видами і формами, якщо:

- валовий товарооборот бази - 37,2 млн. грн.;
- відпущено товарів зі складу на суму 30,1 млн. грн., інша частина обороту реалізована транзитом;

- в інші регіони відправлено 42% усіх товарів;

- реалізація товарів за готівку - 30% валового товарообороту бази, 5% - оборот з продажу в кредит, інший товарооборот оплачено за безготівковим розрахунком.

Задача 2. За інформацією таблиці 3.8 оцініть ланковість і суму надмірного (недостатнього) завезення товарів на оптову базу.

Таблиця 3.8 – Вихідна інформація для аналізу обороту в оптовій торгівлі за специфічними показниками, тис. грн.

Показник	Період 1	Період 2
Роздрібний товарооборот	4980	5026
Оптово-складський товарооборот	2260	2452

Література:

1. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

2. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.

3. Яковлев Ю.П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.

Семинар – розгорнута бесіда. Продукція і товарооборот підприємств ресторанного господарства

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Роздрібний товарооборот закладів (підприємств) ресторанного господарства у повному складі включає:

- реалізацію продукції і товарів населенню;
- реалізацію продукції підприємствам для харчування контингенту, що обслуговується;
- відповіді а) і б);
- вірна відповідь відсутня.

2. За характеристикою предмета купівлі-продажу валовий оборот закладів (підприємств) ресторанного господарства включає:

- оборот по реалізації продукції власного виробництва та оборот по реалізації покупних товарів;
- реалізацію продукції і товарів населенню та реалізацію продукції

підприємствам для харчування контингенту, що обслуговується;

в) реалізацію продукції власного виробництва іншим підприємствам ресторанного господарства для доробки та реалізації та підприємствам роздрібною торгівлі для подальшого продажу населенню;

г) вірна відповідь відсутня.

3. Продукція власного виробництва для підприємств (закладів) ресторанного господарства – це:

а) продукти, що відпускаються контингенту, що обслуговується;

б) сировина і продукти, що пройшли кулінарну обробку та одержали вид готового блюда або кулінарного виробу;

в) продукти, що відпускаються населенню;

г) вірна відповідь відсутня.

4. Показником обсягу виробництва обідньої продукції для підприємств (закладів) ресторанного господарства є:

а) блюдо;

б) порція;

в) літр;

г) штуки.

5. Для характеристики обсягів продажу товарів у закладах (підприємствах) ресторанного господарства в процесі обліку, аналізу і планування не використовують показник:

а) обсяг товарообороту у фактичних цінах відповідних років;

б) фізичний обсяг товарообороту;

в) продуктивність праці;

г) умовний товарооборот у закладі ресторанного господарства.

6. До основних методів планування товарообороту закладів (підприємств) ресторанного господарства не відносять:

а) відповіді б), в), г);

б) програмно-цільовий і розрахунково-аналітичний методи;

в) балансовий метод і метод прямого розрахунку;

г) нормативний і факторно-аналітичний методи.

7. Виробнича програма закладу (підприємства) ресторанного господарства – це:

а) випуск продукції власного виробництва в натуральному і вартісному вимірі певного асортименту за певний період часу;

б) випуск продукції власного виробництва в натуральному і вартісному вимірі певного асортименту за певний період часу;

в) реалізація продукції в натуральному і вартісному вимірі певного асортименту за певний період часу;

г) збут продукції власного виробництва у вартісному вимірі певного асортименту.

8. Виробнича потужність закладу (підприємства) ресторанного господарства:

- а) максимально можливий випуск продукції визначеного асортименту;
- б) середній випуск продукції визначеного асортименту;
- в) мінімально можливий випуск продукції визначеного асортименту;
- г) середнє відхилення від планового випуску продукції визначеного асортименту.

9. На підприємствах ресторанного господарства потребу у сировині визначають по кожному найменуванню кулінарних виробів шляхом множення:

- а) норми виробничого запасу на ціну сировини;
- б) їх кількості на норми витрат сировини на одиницю продукції;
- в) товарооборотності запасів в днях на одноденне витрачання сировини;
- г) вірна відповідь відсутня.

10. Обсяг надходження сировини на підприємство (заклад) ресторанного господарства визначається як:

- а) обсяг витрачання сировини, скоригований на її запаси на кінець (-) і початок (+) періоду;
- б) обсяг витрачання сировини, скоригований на її запаси на кінець (+) і початок (+) періоду;
- в) обсяг витрачання сировини, скоригований на її запаси на кінець (+) і початок (-) періоду;
- г) вірна відповідь відсутня.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Управління товарооборотом вітчизняних підприємств ресторанного господарства.
- 2) Аналіз сучасних форм і факторів розвитку валового товарообороту вітчизняних закладів (підприємств) ресторанного господарства.

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.

2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.

3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і

практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.

5. Национальний стандарт України ДСТУ 4281:2004 “Заведення ресторанного господарства. Класифікація” /Приказ Держспоживстандарту от 31.03.2004г. №59. - К., 2004.

6. Аветисова А.А. Экономика ресторанного хозяйства: учеб. – Донецк: ДонНУЭТ, 2007. – 317 с.

Практичне заняття. Продукція і товарооборот підприємств ресторанного господарства

Форми контролю: перевірка результатів домашнього розв’язання задач

Завдання для самостійної роботи:

1. Розв’яжіть задачі.

Задача 1. За інформацією таблиці 3.9 обчисліть потребу в сировині для виготовлення закладом ресторанного господарства фірмового блюда (лапша домашня) у кількості 2310 порцій. Розрахунки виконайте в натуральному і вартісному виразі.

Таблиця 3.9 – Вихідна інформація для розрахунку потреби у сировині

Назва сировини	Норма витрат на одну порцію, г	Середньозважена ціна 1 кг сировини, грн.
Лапша домашня	100	10,60
Морква	12	6,16
Петрушка	3	60,25
Цибуля ріпчаста	12	8,50
Жир фритюрний	3	9,25
Курятина (напівфабрикат)	64	55,50
Спеції	10	66,96
Сіль	5	7,11

Задача 2. За інформацією таблиці 3.10 і з урахуванням результатів розв’язання задачі 1 розрахуйте плановий обсяг надходження сировини у заклад ресторанного господарства.

Таблиця 3.10 – Вихідна інформація для розрахунку потреби у сировині

Назва сировини	Норма запасу, кг	
	на початок періоду	на кінець періоду
Лапша домашня	25	20
Морква	5	7
Петрушка	1	0,8
Цибуля ріпчаста	10	11
Жир фритюрний	2,2	2,5
Курятина (напівфабрикат)	38	35
Спеції	6,5	6,5

Сіль	3,3	3,9
------	-----	-----

Задача 3. За інформацією таблиці 3.11 визначте плановий розмір товарообороту підприємства ресторанного господарства.

Таблиця 3.11 – Вихідна інформація для розрахунку товарообороту закладу ресторанного господарства

Товар	Прогнозований обсяг реалізації, од.	Очікуваний розмір середньої ціни, грн./од.
Закуси	440	87,5
Перші блюда	290	29,2
Другі блюда	385	62,9
Треті блюда	510	31,5
Напівфабрикати	196	43,2
Кондитерські вироби	284	71,6

Література:

1. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

2. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.

3. Яковлев Ю.П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 ВИТРАТИ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Семинар – розгорнута бесіда. Витрати обігу торговельного підприємства

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Плануванню не підлягають:

- а) операційні витрати;
- б) фінансові витрати;
- в) витрати інвестиційної діяльності;
- г) інші витрати звичайної діяльності.

2. Згідно Методичних рекомендацій з формування складу витрат і порядку їхнього планування в торговельній діяльності, поточні витрати підприємства торгівлі – це:

- а) спожита частина матеріальних, нематеріальних трудових і фінансових ресурсів;
- б) грошовий вимір витрат живої й упредметненої праці на здійснення поточної торгово-виробничої діяльності підприємства;
- в) витрати, пов'язані із просуванням товарів від виробництва до споживача;
- г) витрати, які включають до собівартості реалізованих товарів (продукції).

3. До складу витрат обігу в торгівлі належать:

- а) операційні витрати,
- б) транспортно-заготівельні витрати, що припадають на реалізовані товари;
- в) відсотки за кредит, які відносять до витрат фінансової діяльності;
- г) всі відповіді вірні.

4. Статті витрат характеризують:

- а) склад використаних ресурсів залежно від напрямів діяльності;
- б) сукупність економічно однорідних витрат у грошовому вимірі по їхніх видах;
- в) сумарні (загальні) витрати обігу підприємства;
- г) немає вірної відповіді.

5. До умовно-змінних витрат відносяться:

- а) витрати, що мали місце впродовж поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів;
- б) ті види витрат, загальна сума яких змінюється зі зміною обсягів товарообороту;
- в) елементи витрат з різною економічною природою;
- г) витрати, загальна сума яких не змінюється в результаті зміни обсягів товарообороту.

6. До складу транспортно-заготівельних витрат відносять:

- а) витрати на заготівлю запасів;
- б) оплату тарифів (фрахту) за вантажно-розвантажувальні роботи;
- в) витрати на транспортування запасів усіма видами транспорту до місця їх використання;
- г) всі відповіді вірні.

7. До складу витрат на збут не відноситься:

- а) витрати на пакувальні матеріали для затарювання товарів на складах готової продукції;
- б) оплата праці та комісійні винагороди продавцям, торговим агентам та працівникам підрозділів, що забезпечують збут;
- в) витрати на пакувальні матеріали для затарювання товарів у виробничих цехах;
- г) витрати на рекламу та дослідження ринку (маркетинг), на передпродажну підготовку товарів.

8. Показник витратовіддача:

- а) свідчить про розміри одержаного валового доходу на одиницю витрат обігу;
- б) характеризує товарооборот підприємства на одиницю витрат обігу;
- в) дає змогу оцінити обсяг одержаного чистого прибутку в розрахунку на одиницю витрат обігу у відсотковому вираженні;
- г) відображає витрати обігу в розрахунку на одиницю товарообороту.

9. Перед аналізом витрат обігу стоять такі завдання:

- а) оцінити динаміку рівня витрат обігу з метою виявлення закономірностей і тенденцій їх зміни;
- б) перевірити виконання плану витрат обігу як загалом, так і за статтями;
- в) дати кількісну оцінку впливу основних факторів на зміну витрат обігу і знайти резерви економії та шляхи нормалізації витрат;
- г) усі відповіді вірні.

10. До основних чинників внутрішнього середовища функціонування торговельного підприємства, які впливають на зміну суми і рівня витрат обігу, не відносяться:

- а) обсяг товарообігу підприємства;

- б) склад товарообороту підприємства
- в) умови товаропостачання торговельного підприємства;
- в) кон'юнктура споживчого ринку;
- г) структура капіталу підприємства.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Аналіз витрат вітчизняних торговельних підприємств.
- 2) Вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на формування витрат вітчизняних торговельних підприємств.

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.

2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.

3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.

5. Валевиц Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валевиц. – Минск: Высшейш. шк., 2006. – 367 с.

6. Лігоненко Л.О. Економіка торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.

7. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.

8. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI : за станом на 01.01.2017р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

9. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності / Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2010р. №226. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://me.gov.ua>.

Практичне заняття. Витрати обігу торговельного підприємства

Форми контролю: перевірка результатів домашнього розв'язання задач

Завдання для самостійної роботи:

1. Розв'яжіть задачі.

Задача 1. За інформацією таблиці 3.12 проаналізуйте динаміку і структуру витрат обігу торговельного підприємства.

Таблиця 3.12 – Вихідна інформація для аналізу витрат обігу торговельного підприємства

Показники	Базовий період		Звітний період	
	сума, тис. грн.	структура, %	сума, тис. грн.	структура, %
Собівартість реалізованих товарів та продукції власного виробництва	2983		3298	
Адміністративні витрати	410		436	
Витрати на збут	842		856	
Інші операційні витрати	83		94	

Задача 2. Квартальний роздрібний товарооборот магазину за планом - 5925 тис. грн., планова сума витрат обігу – 245,2 тис. грн. Фактично: роздрібний товарооборот - 4754 тис.грн., сума витрат обігу - 242,8 тис.грн.

Проаналізуйте виконання магазином квартального плану витрат обігу загалом і показника рівня витрат обігу.

Література:

1. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

2. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.

3. Яковлев Ю.П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.

Семінар – розгорнута бесіда. Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – це:

- а) дохід від продажу продукції, товарів, виконання робіт і надання послуг;
- б) доходи від реалізації іноземної валюти, від операцій оренди активів;
- в) доходи від участі в капіталі та інші фінансові доходи;
- г) доходи від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів.

2. Фінансові доходи – це:

- а) дохід від продажу продукції, товарів, виконання робіт і надання послуг;
- б) доходи від реалізації іноземної валюти, від операцій оренди активів;
- в) доходи від участі в капіталі та інші фінансові доходи;
- г) доходи від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів.

3. Не підлягають плануванню:

- а) дохід від участі у капіталі;
- б) торговий дохід від реалізації товарів, виконання робіт та надання послуг;
- в) інші операційні доходи;
- г) надзвичайні доходи.

4. Інші операційні доходи – це:

- а) дохід від продажу продукції, товарів, виконання робіт і надання послуг;
- б) доходи від реалізації іноземної валюти, від операцій оренди активів тощо;
- в) доходи від участі в капіталі та інші фінансові доходи;
- г) доходи від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів і майнових комплексів.

5. Валовий прибуток (збиток) розраховується:

- а) як різниця між чистим доходом і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- б) шляхом вирахування з суми валового прибутку (збитку) й іншого операційного доходу адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат;
- в) як сума доходів від участі в капіталі, інших фінансових доходів, інших доходів за вирахуванням витрат від участі в капіталі, фінансових витрат, інших витрат;
- г) як різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування і сумою податку на прибуток.

6. Фінансовий результат від операційної діяльності (операційний прибуток (збиток)) визначається:

- а) як сума доходів від участі в капіталі, інших фінансових доходів, інших доходів за вирахуванням витрат від участі в капіталі, фінансових витрат, інших витрат;

- б) шляхом вирахування з суми валового прибутку (збитку) й іншого операційного доходу адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат;
- в) як сума фінансових результатів від операційної та іншої звичайної діяльності;
- г) як різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування і сумою податку на прибуток.

7. Фінансовий результат від звичайної діяльності розраховується:

- а) як різниця між чистим доходом і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- б) як сума фінансових результатів від операційної та іншої звичайної діяльності;
- в) як різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування і сумою податку на прибуток;
- г) додаванням до фінансового результату від звичайної діяльності надзвичайних доходів з наступним вирахуванням надзвичайних витрат і податку з надзвичайного прибутку.

8. Чистий прибуток (збиток) визначається:

- а) як різниця між чистим доходом і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);
- б) шляхом вирахування з суми валового прибутку (збитку) й іншого операційного доходу адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат;
- в) як різниця між прибутком від звичайної діяльності до оподаткування і сумою податку на прибуток;
- г) додаванням до фінансового результату від звичайної діяльності надзвичайних доходів з наступним вирахуванням надзвичайних витрат і податку з надзвичайного прибутку.

9. Основними завданнями аналізу доходів підприємства є:

- а) дослідження рівня і структури доходів у звітному періоді;
- б) порівняння рівня та структури доходів у звітному і попередньому (базовому) періодах;
- в) оцінка зміни структури доходів і виявлення її причин;
- г) усі відповіді вірні.

10. З використанням прийому горизонтального аналізу вивчають:

- а) зміну кожного з показників фінансових результатів за звітний період;
- б) частки фінансових результатів у їх сукупному результаті;
- в) фактори зміни фінансових результатів;
- г) усі відповіді вірні.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Оцінка динаміки і факторів зміни фінансово-економічних результатів вітчизняних торговельних підприємств.
- 2) Порівняльна характеристика прибутковості торговельної діяльності в різних країнах світу.

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.

2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.

3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.

5. Протопопова В.О. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. / В.О. Протопопова, М. І. Головінов та ін. — Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. - 335 с.

6. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI : за станом на 01.01.2017р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. №73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

8. Ушакова П.Н. Управление прибутком торговельного підприємства / П.Н. Ушакова, Л.А. Кукурудза. – К., 1993.

9. Данько Т.П. Управление торговлей: учеб. / Т.П. Данько, З.М. Окрут, Н.З. Скомарцев. – М.: Экономика, 1985. – 246 с.

Практичне заняття. Фінансово-економічні результати діяльності торговельного підприємства

Форми контролю: перевірка результатів домашнього розв'язання задач

Завдання для самостійної роботи:

1. Розв'яжіть задачі.

Задача 1. За інформацією таблиці 3.13 розрахуйте розмір торгового доходу підприємства ресторанного господарства та проаналізуйте його динаміку.

Таблиця 3.13 – Вихідна інформація для розрахунку товарообороту закладу ресторанного господарства, тис. грн.

Показник	Базовий період	Звітний період
Вартість сировини за закупівельними цінами (без ПДВ)	826	895
Ставка ПДВ, %	20	20
Вартість сировини з ПДВ		
Торговельна надбавка, %	55	61
Вартість сировини за відпускними цінами з ПДВ		
Торговий дохід від реалізації сировини		
Рівень торгового доходу, %		

Задача 2. За інформацією таблиці 3.14 проаналізуйте показники прибутку торговельного підприємства. Ставка податку на прибуток – 18%.

Таблиця 3.14 – Вихідна інформація для аналізу показників прибутку торговельного підприємства, тис. грн.

Показник	Базовий рік	Звітний рік
Валовий прибуток (збиток)	275,5	243,9
Фінансовий результат від операційної діяльності	85,0	62,2
Фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування	39,7	21,9
Фінансовий результат від звичайної діяльності	15,4	-6,2
Чистий прибуток (збиток)		

Література:

1. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.
2. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.
3. Яковлев Ю.П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.

Семинар – розгорнута бесіда. Ефективність діяльності торговельного підприємства

Форми контролю: тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, презентація доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Економічний результат – це:

- а) різниця між одержаними прибутками економічної діяльності й витратами, здійсненими для їхнього одержання;
- б) абсолютне значення (не обов'язково у вартісному вираженні) якого-небудь показника, який характеризує ступінь підприємницької активності в тій або іншій сфері діяльності;
- в) співвідношення отриманого результату або ефекту у вартісному вимірі з витратами ресурсів для їх досягнення;
- г) економічна категорія, яка характеризується отриманими прибутками або збитками в результаті здійснення інвестиційної діяльності.

2. Економічний ефект – це:

- а) різниця між результатами економічної діяльності й витратами, здійсненими для їхнього одержання;
- б) абсолютне значення (не обов'язково у вартісному вираженні) якого-небудь показника, який характеризує ступінь підприємницької активності в тій або іншій сфері діяльності;
- в) співвідношення отриманого результату або ефекту у вартісному вимірі з витратами ресурсів для їх досягнення;
- г) економічна категорія, яка характеризується отриманими прибутками або збитками в результаті здійснення інвестиційної діяльності.

3. Економічна ефективність – це:

- а) різниця між результатами економічної діяльності й витратами, здійсненими для їхнього одержання;
- б) абсолютне значення (не обов'язково у вартісному вираженні) якого-небудь показника, який характеризує ступінь підприємницької активності в тій або іншій сфері діяльності;
- в) співвідношення отриманого результату або ефекту у вартісному вимірі з витратами ресурсів для їх досягнення;
- г) економічна категорія, яка характеризується отриманими прибутками або збитками в результаті здійснення інвестиційної діяльності.

4. До основних принципів визначення ефективності діяльності торговельного підприємства належать:

- а) кількісна оцінка ефективності повинна здійснюватись на основі зіставлення результатів (ефекту) з витратами або ресурсами, які було використано;
- б) оцінка повинна здійснюватися за допомогою системи показників, які відбивають всі види діяльності;
- в) розрахунок показників повинен здійснюватись на основі єдиних форм обліку й звітності, що діють у державі;
- г) усі відповіді вірні.

5. До показників ефективності торгівлі відносяться:

- а) рентабельність продажів;
- б) обсяг і швидкість реалізації товарів;
- в) коефіцієнт ефективності капітальних вкладень;
- г) усі відповіді вірні.

6. До характеристики соціального ефекту не відноситься:

- а) рівень задоволення попиту;
- б) споживання і забезпеченість населення споживчими товарами;
- в) якість торгового обслуговування;
- г) вірна відповідь відсутня.

7. Не відноситься до показників ефективності торгівлі:

- а) сума торговельного прибутку;
- б) рентабельність продажів;
- в) основні й оборотні активи підприємства;
- г) коефіцієнт ефективності капітальних вкладень.

8. До показників оцінки соціального ефекту від торгівлі не відносяться:

- а) рівень задоволення попиту;
- б) рівень наявності товарів в магазинах;
- в) рівень дохідності капітальних вкладень;
- г) рівень грошових доходів і витрат населення.

9. Інтегральна оцінка ефективності діяльності торговельного підприємства не базується на наступних комплексних показниках:

- а) показниках ефективності використання торгового потенціалу підприємства;
- б) показниках ефективності фінансової діяльності;
- в) показниках ефективності трудової діяльності;
- г) вірна відповідь відсутня.

10. Показники рентабельності розраховуються:

- а) відношенням прибутку до витрат;
- б) відношенням витрат до прибутку;
- в) відношенням товарообороту до витрат;
- г) відношенням доходу до витрат.

3. Підготуйтеся до презентації доповідей, використовуючи мультимедійне візуальне супроводження, за темами:

- 1) Оцінка економічної ефективності діяльності вітчизняних торговельних підприємств і засоби її підвищення.
- 2) Соціальна ефективність торговельної діяльності та умови її

забезпечення на вітчизняних торговельних підприємствах.

Література:

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.
2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.
3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.
4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.
5. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підруч. / В.С. Марцин. – К: Знання, 2006. – 402 с.
6. Валевич Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валевич. – Минск: Вышейш. шк., 2006. – 367 с.
7. Лігоненко Л.О. Економіка торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.
8. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.
9. Данько Т.П. Управление торговлей: учеб. / Т.П. Данько, З.М. Окрут, Н.З. Скомарцев. – М.: Экономика, 1985. – 246 с.

Практичне заняття. Ефективність діяльності торговельного підприємства

Форми контролю: перевірка результатів домашнього розв'язання задач

Завдання для самостійної роботи:

1. Розв'яжіть задачі.

Задача 1. Торговий дохід підприємства без ПДВ та акцизного податку у звітному році становив 5280 тис. грн., витрати обігу - 1892 тис. грн., доходи від реалізації оборотних активів - 324 тис. грн., отримані дивіденди від інших підприємств - 54 тис. грн., сума податків, які сплачує підприємство, становить 989 тис. грн., сума отриманих відсотків за банківськими депозитами – 777 тис. грн., середня сума активів – 9930 тис. грн., власний капітал – 3538 тис. грн. Визначте чистий прибуток торгового підприємства, рентабельність сукупних активів, рентабельність власного капіталу і рентабельність продажу.

Задача 2. За інформацією таблиці 3.15 визначте рівень комерційної

активності підприємства оптової торгівлі та охарактеризуйте загальну ефективність використання його активів і вкладеного капіталу, для чого розрахуйте коефіцієнти оборотності та рентабельності.

Таблиця 3.15 – Вихідна інформація для оцінки рівня комерційної активності торговельного підприємства, тис. грн.

Показник	Базовий рік	Звітний рік
Оптовий товарооборот	3872,0	3904,6
Чистий прибуток	276,2	285,9
Середньорічна вартість активів, у т.ч. необоротні активи	1627,5	1783,9
оборотні активи, з них товарні запаси	929,5	1071,5
Власний капітал	814,9	856,1
	1487,2	1506,7

Література:

1. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.

2. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.

3. Яковлев Ю.П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Економіка торговельного підприємства : курс лекцій / М-во освіти і науки України, Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. підпр. і торгівлі ; С.В. Волошина. – Кривий Ріг : [ДонНУЕТ], 2017. – 93 с.
2. Власова Н.О. Економіка торгівлі: навч. посіб. / Н.О. Власова, М.В. Чорна, В.А. Гросул та ін. – Х.: ТОВ «Видавництво «СВІТ КНИГ», 2014. - 520 с.
3. Фролова Л.В. Економіка торговельного підприємства: компендіум і практикум: навч. посіб. / Л.В. Фролова, Т.В. Кореніцина, Л.В. Шаруга. - Донецьк: ДонНУЕТ, 2013. - 248с.
4. Экономика, анализ и планирование на предприятии торговли: учеб. / Под ред. А.Н. Соломатина. – СПб: Питер, 2009. – 560 с.
5. Протопопова В.О. Економіка торговельного підприємства: навч. посіб. / В.О. Протопопова, М. І. Головінов та ін. — Донецьк: ДонНУЕТ, 2012. – 335 с.
6. Мазаракі А.А. Економіка торговельного підприємства / А.А. Мазаракі, Л.О. Логіненко, Н.Н. Ушакова ; під ред. Н.М. Ушакової. — К.: Хрещатик, 1999 . — 800 с.
7. Фролова Л.В. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Фролова Л.В., Головинов Н.И., Воскобоева Е.В., Шаруга Л.В. – Донецк: ДонНУЭТ, 2010. – 274 с.
8. Марцин В.С. Економіка торгівлі: підруч. / В.С. Марцин. – К: Знання, 2006. – 402 с.
9. Валевич Р.П. Экономика торгового предприятия: уч. пособ. / Р.П. Валевич. – Минск: Вышейш. шк., 2006. – 367 с.
10. Лігоненко Л.О. Економіка торгівлі (у рисунках, схемах та таблицях): навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, А.М. Носуліч, Н.М. Новікова. - К.: КНЕУ, 2014. - 228 с.
11. Лігоненко Л.О. Економіка торговельного підприємства: методика розв'язання практичних завдань: навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, І.В. Височин. – К.: КНЕУ, 2010. - 456 с.

Допоміжна

12. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI : за станом на 01.01.2017р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. №73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
14. Методичні рекомендації з формування складу витрат та порядку їх планування в торговельній діяльності / Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2010р. №226. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://me.gov.ua>.

15. Методические рекомендации по определению рациональных товарных запасов на предприятиях розничной торговли. – К., 1990.

16. Национальный стандарт Украины ДСТУ 4281:2004 “Заведения ресторанного хозяйства. Классификация” /Приказ Держспоживстандарту от 31.03.2004г. №59. - К., 2004.

17. Ушакова П.Н. Управління прибутком торговельного підприємства / П.Н. Ушакова, Л.А. Кукурудза. – К., 1993.

18. Данько Т.П. Управление торговлей: учеб. / Т.П. Данько, З.М. Окрут, Н.З. Скомарцев. – М.: Экономика, 1985. – 246 с.

19. Аветисова А.А. Экономика ресторанного хозяйства: учеб. – Донецк: ДонНУЭТ, 2007. – 317 с.

20. Яковлев Ю.П. Економіка торгівлі з використанням інформаційних технологій: навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 376 с.

Інформаційні ресурси

21. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

22. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

23. Национальный институт стратегических исследований [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.niss.gov.ua>

24. Научная электронная библиотека «Киберленинка» [Электронный ресурс] // Режим доступа: <http://www.cyberleninka.ru>

Навчальне видання

Волошина Світлана Василівна

Кафедра підприємництва і торгівлі

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОНОМІКА ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 3,71.

Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.